

การศึกษาเรื่องสั้นแนวเสียดสี
ในรวมเรื่องสั้น “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาชักเงา”
ของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน
**Satirical Short Stories in the Short Story Collections
of “Krung Rak Krung Krai” and “Yib Ngao Ma Chak
Ngao” by Sujit Wongted and Khanchai Boonparn**

Received: March 30, 2020

Revised: March 23, 2021

Accepted: May 27, 2021

สุภาภรณ์ จันทร์ทอง¹

Supaporn Chanthong

พิชามณัฐ วรรณชาติ²

Pichamon Wannachat

Abstract

This research article aimed to explore satirical short stories of Sujit Wongted and Khanchai Boonparn in the two short story collections titled “Krung Rak Krung Krai” and “Yib Ngao Ma Chak Ngao”. Findings revealed that domestic and non-domestic social contexts are relevant to the writings as information sources. Two prominent domestic events included the coup staged by Field Marshal

¹ นักศึกษาศาสนาวิชาเอกภาษาและวรรณคดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

A student in Thai Language and Literature, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Assistant professor in Thai Language and Literature, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Corresponding Author: punchika.w@psu.ac.th

Sarit Thanarat and a modification to his administration's economic development plan. A noteworthy non-domestic event was the Vietnam War (a.k.a., the Indochina War). The aims were to satirically depict flawed behaviors of individuals sharing their social circles while possibly inflicting embarrassment, anger, or psychological pain to them. There were two primary categories of individuals mentioned in these stories: 1. Bangkok residents for being excessively individualistic, neglecting others in their social circles, nation, and other nations, and showing moral and ethical declination assumingly caused by the changed national administration policy towards materialism where nobility was measured by modernity; and 2. civil servants, premier, and politicians mentioned in the stories through six main writing techniques: 1) invective with mocking and provoking tones, 2) figure of speech through similes, metaphors, personification and symbols, 3) dramatic irony and verbal irony, 4) irony through title naming, character naming and questions, 5) using idioms and 6) using imagery. The point of the satires was the authors' expectations for behavioral changes of those mentioned in the stories who shared their social circles.

Keywords: behavior, satire, short story, social context

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องสั้นแนวเสียดสี (Satire) ของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น 2 เล่มคือ “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซึกเงา” ผลการศึกษาพบว่า บริบททางสังคมมีความสัมพันธ์กับงานเขียนในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูล ทั้งเหตุการณ์ภายในและเหตุการณ์ภายนอก เหตุการณ์ภายในที่สำคัญมี 2 เหตุการณ์ คือ การทำรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ส่วน

เหตุการณ์ภายนอกมี 1 เหตุการณ์ คือ สงครามเวียดนามหรือสงครามอินโดจีน ผู้เขียนมุ่งเสียดสีพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องของบุคคลในสังคมเดียวกับผู้เขียน ผู้ที่ตกเป็นเป้าของการเสียดสีอาจรู้สึกอับอาย โกรธเคือง หรือเจ็บปวด ซึ่งมี 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. เสียดสีพฤติกรรมของชาวกรุงเทพฯ ที่มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูงจนไม่สนใจผู้คนหรือสังคมรอบตัวและมีความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากการปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารประเทศที่มุ่งเน้นค่านิยมทางวัตถุ และวัดความสำเร็จด้วยนิยามของคำว่าทันสมัย
2. เสียดสีพฤติกรรมของข้าราชการ นายกรัฐมนตรีและนักการเมือง กลวิธีที่ผู้เขียนใช้ ได้แก่

1. การใช้คำพหูพจน์และน้ำเสียงแบบเยาะเย้ยและยั่ว
2. การใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคคลวัต และสัญลักษณ์
3. การแฝงนัยเชิงละครและการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน
4. การแฝงนัยผ่านการตั้งชื่อเรื่อง การตั้งชื่อตัวละคร และการตั้งคำถาม
5. การใช้สำนวน และ
6. การใช้จินตภาพ

ทั้งนี้ การนำเสนอเนื้อหาที่มีการเสียดสีก็เพื่อหวังให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคมที่ถูกผู้เขียนเสียดสี

คำสำคัญ: พฤติกรรม การเสียดสี เรื่องสั้น บริบททางสังคม

บทนำ

รวมเรื่องสั้นชุด “ครึ่งรักครึ่งใคร่” เป็นงานเขียนที่รวบรวมเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 มีนักเขียน 2 คนเขียนร่วมกัน คือ สุจิตต์ วงษ์เทศ และชรรค์ชัย บุนปาน งานเขียนบางเรื่องเขียนขึ้นในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้ง 2 คน เป็นนักเขียนมากความสามารถที่แสดงความรู้สึกริเริ่มคิดที่มีต่อสังคมไทยในยุคดังกล่าว และหากดูเพิ่มเติมจากบริบทในช่วงเวลาที่ทั้งสองเริ่มเขียนเรื่องสั้นตีพิมพ์ทั้งในและนอกกรั้วมหาวิทยาลัย เนื้อหามีลักษณะมุ่งเสียดสีสังคม เสียดสีคน เสียดสีการเมือง ผู้เขียนแสดงความไม่พอใจในสภาพบ้านเมืองที่เป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยมุ่งเน้นพัฒนาแต่ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบของสงครามอินโดจีนที่ทำให้เกิดสถานบันทิ้งใหม่ ๆ และกระจายอยู่ตามเมืองใหญ่เกือบทุกภาค รวมทั้งสังคมปัญญาชน เช่นนักศึกษา

ก็ไม่ได้มุ่งเน้นกิจกรรมทางปัญญา แต่กลับเน้นความฟุ่มเฟือยในการจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ ส่วนนักศึกษาที่ชื่นชอบการเขียนก็จะแสดงออกทางความคิดผ่านชุมนุมวรรณศิลป์ ในแต่ละมหาวิทยาลัย และมีการตีพิมพ์วารสารเล่มละบาท งานเขียนส่วนใหญ่เป็นกวีนิพนธ์และเรื่องสั้น แต่เรื่องราวเป็นงานประเภทสายลมแสงแดด” (Jantimatom, 1986, as cited in Wongthes & Boonpam, 2011, p. 13 – 14)

ส่วนรวมเรื่องสั้นชุด “หยิบเงามาซึกเงา” เป็นงานเขียนที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2511 – 2517 โดยช่วงปี 2511 – 2513 เป็นผลงานของขรรค์ชัย บุนปาน ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างการเขียนแนวสายลม แสงแดด เน้นความงามของภาษา แต่ก็ใช้ความงามของภาษาเสียดสีเหน็บแนมและแสวงหาคำตอบท่ามกลางสังคมที่สับสน งานของสุจิตต์ วงษ์เทศ รวบรวมจากช่วงปี 2512 – 2517 สิ่ง que สุจิตต์แสดงออกในงานเขียนของเขาบ่อย ๆ คือ การแสดงอารมณ์โกรธต่อสภาพสังคมที่เขาพบเห็นและวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดของผู้คน เขามักแสวงหาคำตอบหรือทางออกด้วยการตั้งคำถาม แต่บางครั้งการหาคำตอบหรือการหาทางออกของเขาเป็นการตัดบางสิ่งบางอย่างออกไปอย่างไม่สนใจใยดี งานเขียนเล่มนี้เป็นงานเขียนเล่มหนึ่งที่ทำให้เห็นเสี้ยวหนึ่งของความคิดของนักเขียนก่อนยุค 14 ตุลาคม 2516 และแสดงให้เห็นแนวคิดของนักเขียนในรั้วมหาวิทยาลัยในช่วงนั้นจะสร้างงานแนวสายลม แสงแดด แนวแสวงหาความหมาย และแนวเสียดสีสังคมคละคล้ากันไป (Kasetsiri, 1974, as cited in Wongthes & Boonpam, 1974)

บริบททางสังคมที่ปรากฏในเนื้อหาของงานเขียน “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซึกเงา” มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ 3 เหตุการณ์ คือ 1) ผลต่อเนื่องจากเหตุการณ์รัฐประหาร 2) การเปลี่ยนแปลงพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ 3) เหตุการณ์สงครามเวียดนามที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในช่วงปี 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรียกตนเองว่าเป็นคณะปฏิวัติ ขึ้นยึดอำนาจและยกเลิกกระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ปี 2498 ห้ามชุมนุมทางการเมือง มีการจับกุมคุมขังนักหนังสือพิมพ์ฝ่ายเสรีนิยม และในส่วนภูมิภาคก็ทำลายระบอบประชาธิปไตยถึงในระดับการปกครองส่วน

ท้องถิ่น รัฐบาลหันมาใช้ระบอบการปกครองแบบที่พวกตนตั้งขึ้นใหม่เรียกว่าระบอบประชาธิปไตยแบบไทย หรือการเอาวิธีการปกครองแบบครอบครัว แบบพ่อปกครองลูกมาปรับใช้ ทำให้ผู้เฒ่ามองว่าประชาชนเปรียบเสมือนเด็กหรือลูก ผู้นำต้องทำตัวเป็นพ่อ ต้องดูแลลูก ต้องยกระดับความเป็นอยู่ และเปรียบประเทศเสมือนบ้าน ต้องดูแล รักษา ควบคุมทรัพยากรและสาธารณูปโภคทุกอย่าง ในทางกลับกันประชาชนก็ต้องทำตัวเป็นลูกที่ดี ต้องเชื่อฟังพ่อ และหากลูกไม่ปฏิบัติตามที่พ่อบอกก็จะถูกลงโทษ (Chiangkul, 2003, p. 12 – 15) เช่นเรื่องสั้น “เจตภูตสงคราม” ใน หีบเงามาซึกเงา ที่มีการใช้คำสรรพนามว่า “พ่อ” กับ “ลูก” และสนทนากันเรื่องปัญหาบ้านเมือง เช่นในบทบรรยายที่ว่า “พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว พ่อต้องเป็นพ่อ พ่อต้องรู้ทิศทางลมที่จะพัดเข้าบ้านได้ดีกว่าคนอื่น และตัดสินใจได้ดีกว่าคนอื่นด้วย” (Boonpam, 1974, p. 5) บ้านก็คือประเทศไทย ผู้เป็นพ่อหรือผู้นำประเทศต้องรู้ “ทิศทางลม” ซึ่งในที่นี้มาจากสำนวนภาษาอังกฤษ “see which way the wind is blowing” หมายถึง “ดูสถานการณ์ขณะนั้นเป็นอย่างไร คนกำลังคิดหรือทำอะไรอยู่ จะเกิดเหตุการณ์อะไรในอนาคต ก่อนที่ตนเองจะลงมือทำอะไรลงไป” (see which way the wind is blowing, 2021) ในที่นี้เป็นการเตือนนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นว่า ก่อนที่จะทำอะไรต้องเข้าใจสถานการณ์ที่อยู่ตรงหน้าเสียก่อน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้านเศรษฐกิจมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือคนไทยมีงานทำเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มรายได้ประชาชาติ และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รัฐบาลมีประสบการณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการกำหนดแผนล่วงหน้ามากขึ้น ส่วนผลเสียคือเป็นการพัฒนาที่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะการจัดปัญหาความยากจน การพัฒนาที่ก่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณหรือเงินทุนเพื่อการพัฒนา ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นการพัฒนาที่ไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดการใช้อิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยมิชอบ ด้านสังคม คือ เกิดการอพยพผู้คนจากชนบทไปสู่เมืองใหญ่และเกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของการ

พัฒนาทั้งในกลุ่มข้าราชการและประชาชน และด้านการเมืองคือการที่รัฐบาลมุ่งเน้นแต่พัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทำให้ละเลยการพัฒนาด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Sudchai, 1986, p. 269) เรื่องสั้น “แหวนแห่งความผิดหวัง” ใน หีบงาเมาซึกเงา แสดงให้เห็นว่า ผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำและการไม่กระจายความเจริญ ทำให้ชาวบ้านบางส่วนไม่ได้เป็นผู้ที่ต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐอีกต่อไป ภาวะบีบคั้นทำให้พวกเขาแสดงถึงความเสื่อมทางคุณธรรม จริยธรรม มากขึ้นอีกด้วย ดังบทสนทนาระหว่างตำรวจกับน้องชายของตัวละครเขมที่ว่า “ผมเป็นห่วงคุณนี้กว่าตาย ทางเส้นนี้ร้ายกาจครับ ใครยังไม่ตายมันก็เอาไว้ตายจนได้ บุญของคุณที่เกิดเหตุห่างจากด่านสองกิโลเท่านั้น ขนาดนั้นพอพวกเราไปถึง มันยังกำลังงัดยางกันอยู่พอดี ชาวบ้านครับ เอาทั้งนั้น ตั้งแต่แวนตาลงมาถึงรองเท้า บ่อยไปที่มีนเอาชีวิตคนเจ็บไปด้วย” (Boonpam, 1974, p. 110 – 111)

ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายนอก แต่มีผลกระทบต่อสังคมไทยคือสงครามเวียดนาม เมื่อเวียดนามเหนือซึ่งเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ยกกองกำลังเข้าโจมตีเวียดนามใต้ ซึ่งในขณะนั้นเวียดนามใต้มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุนดูแล สหรัฐจึงตัดสินใจทำสงครามกับเวียดนามเหนืออย่างเป็นทางการในปี 2506 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยับยั้งการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ยอมให้กองกำลังของทหารอเมริกามาตั้งฐานทัพในประเทศ เนื่องจากรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็มีความต้องการที่จะขจัดคอมมิวนิสต์ออกไปเช่นกัน ทั้ง 2 ฝ่ายจึงตัดสินใจให้ความร่วมมือกัน รัฐบาลไทยเต็มใจอนุญาตให้ทหารอเมริกันมาตั้งฐานทัพในประเทศเช่นที่จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากจังหวัดอุดรธานีมีความสะดวกในเรื่องของสนามบิน มีเนื้อที่และลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม ทำให้มีอาชีพนใหม่เกิดขึ้น เช่น ช่างไฟ ช่างประปา แม่บ้าน คนขับสามล้อ และบางอาชีพที่ไม่ได้รับการยอมรับแต่สามารถสนองความต้องการของทหารอเมริกัน ได้ เช่น เมียเช่า โสเภณี ทั้งยังมีสถานบันเทิงประเภทบาร์ ไนต์คลับ อาบอบนวด เป็นต้น (Pattha, 2007, p. 1 – 4)

เรื่องสั้น “พรุ้งนี้ก็หายไปเสียแล้ว” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ มีการกล่าวถึงการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยว่าเหมือนเสียกรุง แต่เป็นการเสียกรุงที่คนไทยยินดีให้เกิดขึ้นเอง ดังคำรำพึงเชิงตั้งคำถามของตัวละครทองแดงที่ว่า “กูเพ็งรู้ - กรุงศรีอยุธยาไม่เคยแพ้ข้าศึก มิเคยพ่ายพม่า หากแต่ดวงเมืองนั้นเกณฑ์ให้มาแพ้ไทยกันเองละกระมัง?” (Wongthes, 2011, p. 103) และมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่างทองแดงกับประเสริฐผู้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสถานการณ์ในขณะนั้น ทองแดงคิดว่าประเสริฐต้อง “รู้ซึ่งถึงต้นลึกหนาบางเกี่ยวกับการส่งทหารอเมริกันมาประจำอยู่ในประเทศเรา ด้วยเหตุผลทางการเมือง” แต่ประเสริฐกลับมองว่าการให้ทหารอเมริกันมาตั้งฐานทัพในไทยก็ไม่ได้เป็นเรื่องเสียหาย และไม่เข้าใจว่าทำไมทองแดงต้อง “เดือดร้อนมากต่อคำที่ว่า เมืองเราเป็นเมืองขึ้นฝรั่ง” (Wongthes, 2011, p. 106)

ตัวอย่างเรื่องสั้นข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษาบริบททางสังคมควบคู่ไปกับเรื่องสั้นที่มีลักษณะเสียดสีของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน ที่มีเนื้อหาในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม ทำให้เห็นสิ่งที่สะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้แต่งได้อย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องสั้น “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซักเงา” ของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเสียดสีในรวมเรื่องสั้นแนวเสียดสี “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซักเงา” ของ สุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน

ขอบเขตของการศึกษา

หนังสือรวมเรื่องสั้นที่สุจิตต์ วงษ์เทศ กับ ขรรค์ชัย บุนปาน เขียนร่วมกันจำนวน 2 เล่ม เรื่องสั้นที่นำมาศึกษามีทั้งหมด 16 เรื่อง ได้แก่

1. รวมเรื่องสั้น “ครึ่งรักครึ่งใคร่” ปี พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 4) นำมาศึกษาจำนวน 8 เรื่อง คือ 1) บาปของนักเทศน์ 2) เปรตเข้าวัง 3) ลำนำสามท้าว 4) บ้าบอคอแตก 5) อเมริกานสยาม 6) กมลสันดาน 7) พรุ้งนี้ก็หายไปเสียแล้ว และ 8) กามนิสสัย

2. รวมเรื่องสั้น “หยิบเงามาซักเงา” ปี พ.ศ. 2517 (พิมพ์ครั้งแรก) นำมาศึกษาจำนวน 8 เรื่องคือ 1) เจตภูตสงคราม 2) กงล้อที่หมุนกลับ 3) เหมแห่งความผิดหวัง 4) พระช่วย 5) คนว่างงาน 6) พุดไปทำไม 7) สินค้าที่โคตรจะฟุ่มเฟือย และ 8) กิน

วิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้วิธีการวิจัยจากเอกสาร นำเสนอผลการวิจัยโดยพรรณนาวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการและรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ค้นคว้าวรรณกรรมที่สนใจเพื่อศึกษาเป็นแนวทางการวิจัย
- 1.2 อ่านและทำความเข้าใจรวมเรื่องสั้น “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซักเงา” ของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน เพื่อค้นหาประเด็นที่ต้องการจะศึกษา
- 1.3 คัดเรื่องสั้นที่จะศึกษาในประเด็นของการเสียดสีทั้งกลวิธีและเนื้อหา
- 1.4 รวบรวมข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสียดสี บริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางวรรณกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประเด็นที่ศึกษา
- 1.5 สังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรม เพื่อเชื่อมโยงการวิเคราะห์ในเนื้อหาของบทประพันธ์

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์และวิพากษ์ข้อมูล

อธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องสั้นแนวเสียดสีทั้ง 16 เรื่องจากหนังสือรวมเรื่องสั้น 2 เล่ม และศึกษากลวิธีการเสียดสีที่สัมพันธ์กับเนื้อหา ตีความนัยแฝงเชิงเสียดสีที่ปรากฏในถ้อยคำของตัวบทวรรณกรรม อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่ตกเป็นเป้าของการเสียดสี

3. ขั้นตอนรายงานผลการศึกษาและเผยแพร่

นำเสนอผลการศึกษาด้วยการเขียนสรุปประเด็นสำคัญ อภิปรายผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ 1) การศึกษาบริบททางวรรณกรรมที่มีผลทำให้เกิดวรรณกรรมแนวเสียดสีของสุจิตต์ วงษ์เทศและขรรค์ชัย บุนปาน และ 2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมแนวเสียดสีเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์บทประพันธ์

1) บริบททางวรรณกรรมที่มีผลทำให้เกิดวรรณกรรมแนวเสียดสีของสุจิตต์ วงษ์เทศและขรรค์ชัย บุนปาน

บริบททางวรรณกรรมในยุค 2501 – 2506 จัดเป็นยุคมืดทางปัญญาในการสร้างงานวรรณกรรม เนื่องจากเริ่มมีผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรงจึงมีการปราบปรามผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของรัฐบาลและผู้ที่มีคิดต่าง วรรณกรรมแนวสะท้อนสังคมถูกกวาดล้าง และมีการจับกุมนักเขียนที่มีผลงานแนวเพื่อชีวิตที่สะท้อนความเป็นไปในสังคม ทำให้นักเขียนหลายคนลี้ภัยทางการเมือง เช่น ศรีบูรพา อุชเชณี จิตร ภูมิศักดิ์ เป็นต้น เมื่อนักเขียนถูกกีดกันทางความคิดจากรัฐบาล นักเขียนจึงปรับเปลี่ยนแนวคิดในการเขียนวรรณกรรมใหม่ งานที่เคยเป็นแบบสะท้อนความจริงในสังคม และสะท้อนเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลในแง่ลบ ก็เปลี่ยนเป็นแนว “พาฝัน” และได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว มีนักกลอนพาฝันรุ่นใหม่ ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษา มีการจัดกิจกรรม เช่น จัดการแข่งขันกลอนสดระหว่างสถาบัน มีการรวมกลุ่มนักกลอนหลายกลุ่ม เช่น ชมรมนักกลอนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มสหพันธ์นักกลอนบางขุนพรหม ซึ่งเป็นการรวมตัวนักกลอนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร สุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน ก็เป็นนักกลอนของกลุ่มนี้เช่นเดียวกัน (Wirawong et al., 2011, p. 13 – 14)

ในช่วงหลังปีพ.ศ. 2510 ซึ่งในขณะนั้นปกครองโดยจอมพลถนอม กิตติขจร กลุ่มนักเขียนรุ่นใหม่พยายามแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ และพยายามหาทางออก

ให้กับสังคมที่สับสนและโดดเดี่ยว งานบางชิ้นมีการวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มสังคมต่าง ๆ เช่น เรื่อง “ชานหมากนอกกระโถน” ของขรรค์ชัย บุนปาน เสียดสีสภาพสังคมของชาวจีนตั้งแต่เจ้าอาวาส ถึงอุบาสก อุบาสิกา และเรื่องสั้นชุด “ขุนเดช” ของสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้นำเหตุการณ์ที่มีการลักลอบตัดเศียรพระ และการขุดหาวัตถุโบราณเพื่อส่งเป็นสินค้าขายต่างประเทศในขณะนั้น มาเป็นวัตถุดิบในการแต่งเรื่องสั้นเรื่องนี้ และเรื่อง “หนุ่มหน่วยคุ้มกัณฑ์” ของสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้พูดถึงความไม่พอใจในระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่อาจารย์ไม่พัฒนาการสอน (Supanwanid, 2005, p. 32 – 33)

สภาพสังคมโดยภาพรวมตั้งแต่ 2501 – 2516 ที่ปกครองโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (2501 – 2506) และจอมพลถนอม กิตติขจร (2506 – 2516) เป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากสหรัฐอเมริกาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวิถีชีวิต จนได้รับการขนานนามว่ายุคอเมริกัน การที่ไทยสนับสนุนการท่าสงครามเวียดนามของสหรัฐ ทำให้ไทยได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสหรัฐเพื่อนำมาพัฒนาประเทศ เช่น การพัฒนาชนบท เกิดการขยายตัวทางการศึกษา โดยเฉพาะการเกิดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค และการเกิดมหาวิทยาลัยเปิดอย่างมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนการสร้างงานวรรณกรรมในช่วงนี้ซบเซา งานเขียนส่วนใหญ่เป็นงานเขียนแนวบันเทิงเริงรมย์มากกว่าแนวใช้ความคิด แต่เมื่อมีหนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ในปี 2505 ทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการสร้างงานวรรณกรรมในช่วง 2505 - 2516 ตามมาด้วย นั่นคือมีการเคลื่อนไหวของคนหนุ่มสาวในมหาวิทยาลัย เริ่มจากการตั้งกลุ่มชมรม เช่น กลุ่มปริทัศน์เสนา กลุ่มพระจันทร์เสี้ยว กลุ่มสภาน้ำโดม เป็นต้น สมาชิกเป็นคนรุ่นใหม่ที่ทำทาสังคม กล่าววิพากษ์วิจารณ์สังคมและแสดงความคิดเห็นที่เป็นขบถในขณะที่มีการปิดกั้นทางปัญญาในหนังสือที่จัดทำขึ้น เช่น สังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับนักศึกษาและฉบับบัณฑิต เจ็ดสถาบัน ธุลีตะวัน เป็นต้น (Chitchamnong, 1998, p. 220 – 221, 223)

ผลงานของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน ที่ได้แสดงออกทางความคิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เปรียบเหมือนการกำจัดความอัดอั้นที่นักเขียนต้องเผชิญ แต่เมื่อสภาพทางสังคมมิได้เอื้ออำนวยในการเสนอความคิดเห็น การนำเสนอแบบเดิม ๆ ที่เคยถูกจับตามองก็เปลี่ยนไปเป็นแบบทำให้โดนจับผิดมากยิ่งขึ้น การสร้างสรรค์ทางวรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคม แต่ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมมิได้เป็นไปในรูปแบบของการสะท้อนสังคม แต่เป็นการสะท้อนทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อชีวิตและสังคม “แทนที่เราจะกล่าวว่าวรรณกรรมสะท้อนสังคม ก็ควรจะกล่าวว่า วรรณกรรมสะท้อนทัศนะต่อสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล... คุณภาพของการปลุกและเสริมสร้างจิตสำนึก ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของวิถีคิดของบุคคล ไม่เว้นคุณภาพทางปัญญาของผู้รับ ซึ่งรวมถึงผู้วิจารณ์ด้วย” (Chitchamnong, 2004, p. 567 – 568) การแสดงทัศนะของผู้แต่งจะมีอิทธิพลต่อสังคมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งก็ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพทางปัญญาของผู้เสพวรรณกรรมด้วย ซึ่งในที่นี้หมายถึงทั้งผู้อ่านและผู้วิจารณ์นั่นเอง

2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมแนวเสียดสี

ในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมแนวเสียดสี ผู้วิจัยพบว่ามีหลายเรื่องที่ศึกษาทั้งแนวคิดและกลวิธี ในงานวิจัยเรื่อง “การเสียดสีในเรื่องสั้นของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช” โดย Suphaphong (2004) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการเสียดสี จุดประสงค์และกลวิธีในการเสียดสี ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบเหยียดหยันเป็นรูปแบบที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้ในเรื่องสั้นเป็นส่วนมาก มีการเสียดสีกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พ่อค้า ทหาร ตำรวจ ผู้ที่ชื่นชอบการล่าสัตว์ (นักนิยมไพร) และผู้หญิง หรือการเสียดสีค่านิยมตะวันตกที่คนไทยเห่อเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เพื่อจะมุ่งแสดงให้คนในสังคมตระหนักถึงข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขภายหลัง ในด้าน

กลวิธีผู้แต่งใช้วิธีการนำเสนอด้วยการเล่าเรื่องผ่านมุมมองแบบสายตาพระเจ้า เพื่อเป็นการเชื่อมโยงเรื่องราวไปสู่การเสียดสี อีกทั้งการตั้งชื่อเรื่องและการสร้าง บุคลิกตัวละครก็เป็นแบบแฝงนัย การสร้างฉากและบรรยากาศมีความสมจริง การใช้น้ำเสียงก็ช่วยทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินไปกับเนื้อหาของเรื่องสั้นแนวเสียดสี ส่วนกลวิธีทางภาษามีการใช้คำทั้งความหมายตรงและความหมายแฝง มีการใช้ ถ้อยคำสำนวนไทย การใช้คำแสดงภาพ การใช้คำแสดงอาการ และการใช้ภาษา ภาพพจน์ แบ่งย่อยเป็นอุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ ซึ่งมีทั้งตามแบบแผนและ แบบส่วนตัว และการใช้ประโยค มักใช้แบบยาว ถ้อยคำตรงไปตรงมา

ส่วนงานวิจัย “เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2545 : การศึกษาแนวคิดและกลวิธี” ของ Prasannam (2005) ได้ศึกษาเรื่อง สั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2535 – 2545 จำนวน 70 เรื่องจาก หนังสือรวมเรื่องสั้น 21 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดที่โดดเด่นในเรื่องสั้น เหล่านี้คือการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น การโจมตีความบกพร่องของคนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะนักการเมือง วิจารณ์สังคม เมืองซึ่งเป็นสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ และประเด็นอื่น ๆ โดยเน้นปัญหาทาง จริยธรรม ลักษณะเด่นด้านกลวิธีการประพันธ์คือการใช้โครงเรื่องธรรมดาที่สื่อ แนวคิดเชิงวิจารณ์ และสร้างเนื้อเรื่องแนวขบขัน ส่วนโครงเรื่องขบขันเน้นเล่น กับความคาดหวังของผู้อ่าน ตัวละครทั้งตัวละครมนุษย์และไม่ใช่มนุษย์เป็น เครื่องมือสำคัญสำหรับโจมตีเป้าหมายของการเสียดสี การเล่าเรื่องให้ผู้เล่าทำ หน้าที่เป็นตัวแทนนักเขียน เพื่อโจมตีและวิจารณ์เป้าหมายของการเสียดสี การตั้งชื่อ เรื่องสร้างเอกภาพและสร้างความสนใจ รวมทั้งลงความคิดของผู้อ่าน ส่วนกลวิธี ทางภาษามีทั้งหมด 8 กลวิธีคือ การใช้ถ้อยคำแฝงนัย การสร้างคำโดยอาศัยแนว เทียบ การใช้ความเปรียบ การเสริมความ การกล่าวเกินจริง การเล่นกับทำเนียบ ภาษา การใช้อักษรวิเศษ และการใช้กลวิธีหลายกลวิธีร่วมกัน กลวิธีทางภาษา จะเน้นการสร้างความขบขันที่ไม่เข้ากัน จุดเด่นคือการใช้ถ้อยคำแฝงนัย ประชด

ประชัน ทำให้ผู้ที่ตกเป็นเป้าเกิดความเจ็บปวด และมีการสร้างคำโดยอาศัยแนวเทียบ ที่แสดงความสามารถของนักเขียนในการพลิกแพลงภาษาเพื่อโจมตีเป้าหมายในการเสียดสี

ในงานวิจัยของนัฏญัยได้กล่าวถึงคำอธิบายของราชบัณฑิตยสถานที่เกี่ยวข้องกับการแฝงนัยว่ามี 2 ลักษณะคือ “...ในความหมายแคบเป็นภาพพจน์ชนิดหนึ่ง ซึ่งความคิดที่เจตนาจะสื่อสารนั้นแตกต่างหรือตรงกันข้ามกับความหมายตามตัวอักษรของคำที่ใช้ ส่วนในความหมายกว้าง การแฝงนัยเป็นการขัดกันระหว่างความเป็นจริงกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น” การแฝงนัยที่ปรากฏในงานวิจัยคือการแฝงนัยด้วยถ้อยคำ ซึ่งนัฏญัยเรียกว่า “ถ้อยคำแฝงนัย” และใช้ในความหมายแคบที่เป็นภาพพจน์ชนิดหนึ่งตามคำนิยามของราชบัณฑิตยสถาน ส่วนในทางภาษาและภาษาศาสตร์ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง บัญญัติคำว่า “verbal irony” เป็นภาษาไทยว่า “ถ้อยคำนัยผกผัน” ซึ่งมีคำจำกัดความ 2 ความหมายคือ “1) การกล่าวสิ่งหนึ่งแต่หมายความในทางตรงกันข้าม หรือการกล่าวสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าเป็นเท็จ 2) การแสดงวจนกรรมที่ละเมิดกฎความจริงใจ...” (Prasannam, 2005, p. 174 – 175) ซึ่งการแฝงนัยที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของสุจิตต์ วงษ์เทศและขรรค์ชัย บุนปาน ยังเป็นการแฝงนัยในความหมายแคบเช่นกัน

เห็นได้ว่ากลวิธีทางภาษาทำให้เห็นชัดถึงการเสียดสี ในบทความวิจัยของ Samranin, Boonprasert, & Leesattrupai (2014) ศึกษาการใช้ภาษาของพิธีกรในรายการเจาะข่าวตื่น ตั้งแต่ มกราคม 2553 – ธันวาคม 2555 ทั้งหมด 82 ตอน ผลวิจัยพบว่ามี 10 กลวิธีคือ 1) การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน แบ่งเป็น 1.1) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตามรูปขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน 1.2) การใช้ถ้อยคำแบบกล่าวเกินจริง 1.3) การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวจนกรรมการถาม 1.4) การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวจนกรรมการแนะนำ 2) การใช้คำเรียกบุคคล แบ่งเป็น 2.1) การใช้สมญานาม 2.2) การใช้คำเพื่ออ้างถึงโดยไม่ระบุชื่อ 3) การใช้การเล่นทางภาษา แบ่งเป็น

3.1) การเล่นเสียง 3.2) การเล่นคำ 4) การใช้ความเปรียบ 5) การสร้างคำ 6) การสร้างเสียงดลีสื่ออื่น 7) การยกตัวอย่าง 8) การใช้ความหมายแฝง 9) การยกคำกล่าวของบุคคล และ 10) การใช้คำไม่เจาะจงเป้าหมาย ข้อมูลที่นำเสนอมากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐบาล รองลงมาเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการบันเทิงซึ่งเป็นไปในลักษณะชี้ข้อบกพร่อง และเรื่องราวกำลังเป็นที่สนใจในสังคมขณะนั้น

นอกจากการใช้กลวิธีการเสียดสี เหน็บแนม ประชดประชัน จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายแล้ว ยังก่อให้เกิดอารมณ์ขัน ในบทความวิจัยเพลงยาวว่าเสียดสีพระยามหาเทพ (ทองปาน) ของ Bamroongthai (2008) ได้ศึกษากลวิธีการเสียดสีที่พระมหามนตรี (ทรัพย์) ใช้ในเพลงยาวด้วยหลักเกณฑ์ของเฟนเบิร์ก ทำให้เห็นว่าการเสียดสีเป็นพฤติกรรมร่วมของมนุษยชาติ กลวิธีที่พระมหามนตรี (ทรัพย์) ใช้ตามหลักเกณฑ์ของเฟนเบิร์กมี 2 กลวิธี คือ 1. กลวิธีแห่งความไม่เข้ากัน แยกย่อยได้เป็น การกล่าวเกินจริง การเปรียบเทียบ และการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นต่ำกว่า และ 2. กลวิธีแห่งการสร้างทำ โดยการใช้อ้อยคำแฝงนัย และกลวิธีทั้งหมดนี้ล้วนนำไปสู่การสร้างอารมณ์ขัน อารมณ์ขันทำให้วรรณคดีเรื่องนี้ยังคงความสนุกสนาน แม้ว่าผู้อ่านจะเป็นคนต่างยุคและไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมและเหตุการณ์ในเรื่อง ก็สามารถมีอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อหาได้ เห็นได้ว่า การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสียดสี ทั้งในแง่แนวคิดและกลวิธีก็ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้วิจัยคือเข้าใจลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมแนวเสียดสีมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา

เนื้อหาในเรื่องสั้นแนวเสียดสีของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน เสียดสีความบกพร่องพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคมเป็นสำคัญ ได้แก่ กลุ่มคนในสังคมกรุงเทพฯ ข้าราชการ นายกรัฐมนตรี นักการเมือง เนื้อหาของเรื่องสั้นที่หยิบยกมาศึกษาในงานวิจัยนี้ จำนวน 16 เรื่อง แสดงออกถึงความไม่พอใจต่อพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคมผ่านกลวิธีการเสียดสีหลายแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเสียดสีพฤติกรรมของชาวกรุงเทพฯ

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มบุคคลที่กลายเป็นตัวแทนในการเสียดสีถึงความบกพร่องทางพฤติกรรม คือ ชาวกรุงเทพฯ ซึ่งสาเหตุที่ผู้แต่งได้ให้ชาวกรุงเทพฯ เป็นเป้าหมายของการเสียดสี Jantimartorn (1986, as cited in Wongthes & Boonpan, 2011, p. 17) ได้กล่าวไว้ในบทกล่าวนำของหนังสือรวมเรื่องสั้น “ครึ่งรักครึ่งใคร่” ว่า “‘กรุงเทพฯ เป็นมะเร็งสำหรับผม’ พร้อมกับย่ำซ้ำแล้วซ้ำอีกว่า ‘กรุงเทพฯ ไม่ได้หมายถึงเมืองไทย’” นั่นคือ สำหรับผู้แต่งสังคมแบบกรุงเทพฯ เป็นสังคมที่ไม่พึงประสงค์และยังเปรียบเสมือนมะเร็งร้าย ในการเสียดสีพฤติกรรมของชาวกรุงเทพฯ ผู้แต่งได้มุ่งเสียดสี 2 ประเด็น ได้แก่ความเป็นปัจเจกบุคคล และความเสื่อมของคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นปัจเจกบุคคล

ความเป็นปัจเจกบุคคล คือผู้ที่มีวิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่ไม่สนใจใครเนื่องด้วยสภาพสังคมที่มีการแข่งขันทางธุรกิจหาเช้ากินค่ำ ทำให้คนในสังคมเกิดความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการส่วนตัว ดังที่ Hutintia (1995 as cited in Prasannam, 2005, p. 69) กล่าวว่า “คนในสังคมเมืองแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ไม่ใคร่มีใครให้ความสนใจกับการดำรงชีวิตของผู้อื่น... คนในสังคมเมืองมักจะปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างห่างเหิน เย็นชา เห็นแก่ตัว และในบางครั้งก็โกหกหลอกลวงและทำร้ายผู้อื่นอย่างตั้งใจ” ดังเช่น เรื่อง “พระเจ้าช่วย?” ใน หีบงามาซึกเงา ของสุจิตต์ วงษ์เทศ เป็นเรื่องราวของ “มหาบุญมัน” ที่สึกออกมาจากการเป็นพระ เพราะต้องการออกมาใช้ชีวิตเหมือนบุคคลทั่วๆ ไปในสังคมที่คิดว่าจะมีความสุข แต่สุดท้ายก็ไม่ใช่ไปตามที่หวัง ไม่มีใครสนใจเขา ดังบทประพันธ์ที่ว่า

“มหาบุญมันตัดสินใจสึกเมื่อออกพรรษา เพราะต้องการออกมาสู่โลกฆราวาสที่น่าดูน่าชมน่าเสพน่าสม ผลที่สุดเขาก็เสพบมีสม... โลกนี้โหดร้ายเหลือเกิน บ้านเมืองในกรุงเทพฯ นี่ช่างเห็นแก่ตัว จะพึ่งพาอาศัยกันชั่วครู่ชั่วยามก็มีได้ ต่างคนต่างหากินกันอย่างตัวเป็นเกลียว ไม่มีใครมองหน้าใคร ไม่มีใครถามทุกข์สุขใคร ให้ตายซีไม่มีใครจะมา

สอบถามเขาเลยว่าสักตั้งแต่เมื่อไหร่หรือแต่งเมียหรือยัง เขารู้สึกผิดหวังในสังคมนี้เล็กน้อย”

(Wongthes, 1974, p. 121 – 122)

ประโยคที่กล่าวว่า “ผลที่สุดเขาก็เสพบมีสม” เป็นประโยคที่แฝงน้ำเสียงเย้ยหยันและรู้สึกสมเพชตัวละครที่ไม่สมหวังในสิ่งที่ต้องการ การใช้คำว่า “เสพบมีสม” ยังให้ความรู้สึกทางด้านการมรณ์อันเป็นความสุขทางโลก ในเนื้อเรื่องตัวละครมหาบุญนั้นมีความคาดหวังว่าตนจะมีงานทำ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมได้ แต่ความจริงเขาตกงานมา 3 เดือนแล้ว และถึงขั้นไม่มีเงินทานข้าว เขาจึงรู้สึกว่าโลกโหดร้าย ที่ว่าโลกโหดร้าย ก็เพราะโลกไม่ได้ให้ในสิ่งที่เขาหวัง สิ่งนั้นคือการได้รับความใส่ใจจากผู้คนรอบข้าง ซ้ำร้ายผู้คนในเมืองกรุง ก็ไม่ได้ใส่ใจชีวิตของใครมากกว่าการหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องตนเอง ในขณะเดียวกัน ผู้แต่งก็เสียดสีความปรารถนาของมหาบุญนั้นด้วยคือ การที่เขาต้องการให้คนอื่นหันมาสนใจตนเองก็เพื่อเป็นการยืนยันความคิดของเขาว่า คนที่ผ่านการบวชเรียนอย่างเขาย่อมเป็นคนดี และคนดีอย่างเขาหลังสึกมาใช้ชีวิตทางโลกก็ไม่ควรมีชีวิตอย่างยากลำบากถึงขั้นไม่มีข้าวทาน

การตั้งชื่อเรื่องของ “พระช่วย?” ก็มีลักษณะในการแฝงนัยอย่างเห็นได้ชัด นั่นคือ “พระช่วยจริงหรือ” เพราะเนื่องจากผู้แต่งใช้เครื่องหมาย “ ? ” ที่แสดงถึงการตั้งคำถามเชิงแฝงนัย การที่เขาบวชถึง 10 พรรษา และสอบได้เปรียญ 3 ประโยค ไม่ได้ช่วยให้เขามีงานทำ ความคับแค้นใจจึงไปตกอยู่กับ “สร้อยพระ” ที่ตนเองแขวนอยู่ เขาจึงเกิดคำถามในใจว่า “จะมีพระไว้ทำไม” ในอีกนัยหนึ่ง ผู้แต่งต้องการกระทบกระเทียบคนที่เอาแต่หวังพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คอยช่วยเหลือ แต่ไม่คิดทำอะไร การใช้เครื่องหมาย “ ? ” แสดงให้เห็นว่าอันที่จริงแล้ว “พระ” ที่ห้อยคอ จะช่วยให้เรามีหน้าที่การงานที่ดีทำจริงหรือ ทำไมไม่ดิ้นรนต่อสู้ด้วยกำลังของตนเอง เพราะ “พระ” ที่ห้อยคอเป็นเพียงเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและช่วยให้รู้สึกดี ไม่ได้มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ใด ๆ

ในตอนท้าย ผู้แต่งใช้ถ้อยคำนัยผกผันสร้างความประหลาดใจให้กับผู้อ่าน โดยให้มหาบุญนั้นนำพระที่ห้อยคอตัวเองไปเข้าโรงจำนำ แต่โรงรับจำนำไม่รับ เขาจึง

ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยการหย่อนพระเครื่องทิ้งลงในท่อน้ำที่กรุงเทพฯ ก่อนจะกลับไปบวชอีกครั้ง แทนที่เขาจะกลับมาพิจารณาตนเอง เขากลับโทษพระเครื่องที่ห้อยคอ และคาดหวังว่ามีความศักดิ์สิทธิ์พอที่จะช่วยให้เขามีงานทำ เมื่อทิ้งไปแล้วเขากลับรู้สึกโล่งใจที่ไม่มีพันธะ ซึ่งพันธะในที่นี้ก็คือการยึดเหนี่ยวในสิ่งที่ไม่มีความเป็นจริงหากไม่ลงมือทำ หรือการยึดเหนี่ยวกับความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ที่ตนไม่รู้ตัว ดังที่ผู้เขียนบรรยายว่า “มหาบุญมันเดินข้ามถนนไป เขารู้สึกสบายใจมากที่คอของเขาว่างเปล่า ไม่มีพันธะอะไรอีกแล้ว” (Wongthes, 1974, p. 128)

ลักษณะความเป็นปัจเจกบุคคลที่มิได้ให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นนอกเหนือจากเรื่องราวในชีวิตของตนเอง ยังปรากฏในเรื่อง “บาปของนักเทศน์” ในครึ่งรักครึ่งใคร่ สุจิตต์ วงษ์เทศ กล่าวเสียดสีชาวกรุงเทพฯ ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องวันสำคัญทางศาสนา แต่ให้ความสำคัญกับวันหยุดมากกว่า ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ออกพรรษา เออชีวะ...นี่ออกพรรษามาหลายวันแล้วอีกหกเจ็ดวันที่วัดก็มีเทศน์มหาชาติ น้ำหนาวอย่างพวกกรุงเทพฯ หรือบังอาจรู้ถึงวันออกพรรษามันจะรู้เฉพาะวันเข้าพรรษาเท่านั้นแหละหา เพราะเป็นวันหยุดราชการ ส่วนออกพรรษาราชการไม่หยุด ฤกษ์ ถึงราชการจะหยุด มันก็พากันดูหนัง เทียวบาร์ เทียวช้อปปิ้งเปรมประชากรเท่านั้นเอง ไม่ว่าจะออกพรรษาหรือเข้าพรรษา”

(Wongthes, 2011, p. 25 – 26)

การเสียดสีพฤติกรรมของคนกรุงเทพฯ ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รู้แค่ວ່າเมื่อวันสำคัญทางศาสนามาถึงก็จะเป็นวันหยุดราชการที่ต้องไปหาที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น ดูภาพยนตร์ เทียวผับ เทียวบาร์ และยังเทียว “ช้อปปิ้ง” ผู้แต่งจงใจใช้คำว่า “ช้อปปิ้ง” ซึ่งเป็นสถานที่ที่โจจร เสียดสีชาวกรุงเทพฯ นิยมเทียวช้อปปิ้ง คำว่า “เปรมประชากร” เป็นถ้อยคำนัยผกผัน บ่งบอกว่าช้อปปิ้งหาใช่มากมาย และหาก

ได้เที่ยวแล้วจะรู้สึกอึดอัดใจอีกด้วย การใช้น้ำเสียงของผู้แต่งผ่านตัวละครโดยใช้คำว่า “ฤษี” ซึ่งเป็นการถ่มน้ำลายให้ความรู้สึกดูถูกเหยียดหยามชาวกรุงเทพฯ ที่ไม่มีความรู้เรื่องประเพณีการเทศน์มหาชาติ

พฤติกรรมของชาวกรุงเทพฯ ยังถูกนำเสนอในด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อันแสดงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในเรื่อง “กามนิสสัย” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ เสนอ พฤติกรรมของกระเปาะธมม์ และพนักงานขับรถเมล์ในกรุงเทพฯ ที่ให้บริการผู้โดยสาร ด้วยอารมณ์ฉุนเฉียว และไม่ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“เฉื่อยฉิวมาตามเส้นทาง กระเปาะธมม์ผู้ชนะการประกวดมารยาททรมจาก รมการขนส่ง เปล่งเสียงสลุลไล่หญิงแก่ให้กระวีกระวาดลงรถ ควรจะสันตติ นคลึงหน้าถ้าเฒ่าชรา นั้นเป็นแม่ของนักเลงหัวไม้ พนักงานขับรถซึ่งเคยห่อหุ้ม ผ้าเหลืองในอดีตสวมวิญญาณกรังค์อัปรีย์³ หมุนพวงมาลัยฉวัดเฉวียนและ สบถเป็นภาษาเตรังงาน เมื่อรถคันแล่นสวนไม่หลบทาง ลานแถมที่ตอของ เขา น่าถูกตบด้วยสนับสั๊กที่ครึ่งที”

(Boonpam, 2011, p. 173)

ขรรค์ชัย บุนปาน นำกลวิธีเสียดสีพฤติกรรมของตัวละครโดยการใช้คำแสดง อาการประกอบพฤติกรรมที่ต่ำทรามของตัวละครทั้งพนักงานขับรถและกระเปาะธมม์ ได้แก่ “เปล่งเสียงสลุล” “สวมวิญญาณกรังค์อัปรีย์” “สบถเป็นภาษาเตรังงาน” คำว่า “กรังค์อัปรีย์” ผู้แต่งสร้างคำโดยอาศัยแนวเทียบกับคำว่า “รางวัลกรังด์ปรีซ์” (grand prix) ซึ่งหมายถึง “รางวัลสูงสุด” หรือ “รางวัลอันยิ่งใหญ่” (Grand prix, 2020) มา นำเสนอพฤติกรรมที่ไม่ได้ให้ความใส่ใจกับประชาชนทั้ง ๆ ที่ตนเป็นผู้ให้บริการ พฤติกรรมหยาบคายของตัวละครบ่งบอกว่า แม้ตัวละครอย่างพนักงานขับรถจะผ่าน การบวชพระมาแล้วก็เหมือนผู้ที่ยังไม่ได้รับการขัดเกลา การบวชเรียนจึงไม่สามารถขัด เกลาสามัญสำนึกได้เสมอไป นอกจากนี้ การใช้คำแสดงอาการหยาบคาย เช่น “สันตติ นคลึงหน้า” “น่าถูกตบ” ก็สะท้อนความรู้สึกของผู้แต่งที่เป็นผู้เฝ้ามองพฤติกรรมของตัว

³ สะกดตามต้นฉบับ

ละครอย่างมีอารมณ์ร่วม อีกทั้งการตั้งชื่อเรื่องว่า “กามนิสสัย” ก็วิพากษ์วิจารณ์สังคมไทยว่าเป็นสังคมที่ปล่อยให้กำหนดนำทางจนเป็นความเคยชินหรือติดเป็นนิสัย คำว่า “กาม” หมายถึง “ความใคร่, ความใคร่ทางเมถุน” (The Royal Institute, 2013, p. 114) แสดงให้เห็นสิ่งที่เข้าไปในทางเพศ ส่วนคำว่า นิสสัย หรือ “นิสัย หมายถึง ความประพฤตินี้เคยชิน เช่น ทำจนเป็นนิสัย” (The Royal Institute, 2013, p. 639) ดังในตอนต้นเรื่องที่คุณแต่งบรรยายถึงผู้คน ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนตามสังคมเมือง นักพนัน ข้าราชการที่ฉ้อฉล และอื่น ๆ ว่า “แต่ละครเหล่านั้นมีกำหนดเป็นจุดหมายปลายทาง” (Boonpam, 2011, p. 170) ซึ่งมีนัยเชิงแฝงนัยว่า ผู้คนในสังคมนี้ล้วนกระทำการสิ่งต่าง ๆ ตามแรงกำหนดของตนเอง

2. ความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

เรื่อง “ลำนํ้าสามหา” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ แต่งโดยสุจิตต์ วงษ์เทศ เลียดสีพฤติกรรมของสาวชาวกรุงที่ไม่สนใจสิ่งที่ผู้หญิงพึงกระทำ และไม่รักนวลสงวนตัว ดังเนื้อความที่ว่า

“สาวกรุงเทพฯ นี่แม่นไปอยู่ชนบทหลังหวังเกิดว่าจักหาผัวที่แท้จริงมิได้ ...
กรุงเทพฯ นอนดึก กรุงเทพฯ จิ้งตื้นสาย เพราะเหตุที่ว่ากรุงเทพฯ หาผัวง่าย
ภิกษุจึงบาตรเปล่า”

(Wongthes, 2011, p. 54)

กรุงเทพฯ ในที่นี้เป็นอุปลักษณ์แทนพฤติกรรมสาวชาวกรุงว่ารักง่ายหน่ายเร็ว หาสามีง่าย ชีวิตกลางคืนเป็นเรื่องธรรมดา สาวชาวกรุงจิ้งตื้นสายและไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักปฏิบัติทางศาสนาเช่นการตักบาตรอีกต่อไป ต่างกับสาวชนบท ที่ตื่นแต่เช้าเพื่อใส่บาตรพระ ดังที่คุณแต่งบรรยายว่า

“ควันไฟลอยฟ้าเพลานี้้น นอกจากจะเป็นควันไฟเพื่อชีวิตแล้วยังเป็นควันไฟแห่งศรัทธาปสาทะ เป็นควันไฟแห่งความมั่นคง เป็นควันไฟแห่งความบริสุทธิ์ในหัวใจ ก็เป็นควันไฟจากเตาไฟหุงข้าวแต่เช้าตรู่เพื่อตักบาตร บ้างก็อาจจะทำกับข้าวใส่ปันโตถ่อถ้วยถวายพระสงฆ์องค์เจ้า”

(Wongthes, 2011, p. 53)

ความแตกต่างนี้ทำให้ตัวละครรู้สึกว้าวมองกรุงเทพฯ ไม่น่าอยู่ และสาวชาวกรุงไม่น่าคบหา ตัวละครยังกล่าวถึงสภาพแวดล้อมในกรุงเทพฯ ด้วยน้ำเสียงแตกตื่นอีกว่า

“กรุงเทพฯ นี่มีแต่ความหมกหมิ่นเป็นที่สุดทีเดียว ดูแต่เมื่อฤดูผลไม้ล้นตลาดและมาจนริมคลองผดุงกรุงเกษมนั้นปะไร กลิ่นกล้ำสาหัสบัดเดียวใจก็ลอยกรุ่น แรงหมิ่นเล่นเอาจุ๊จนเกือบออกร้อนรอนนั้นแล แม้จะไม่มีเวรมีกรรมต่อกัน ก็จักจรัลลากกรุงแก้วกรุงสวรรค์ไปจนวันวันตรุษ นี่เพราะความจำเริญรุ่งเรืองอันสุนทรของชีวิต มิได้อยู่ที่หมกมิดในกรุงใหญ่”

(Wongthes, 2011, p. 55)

คำว่า “หมกหมิ่น” และ “กลิ่นกล้ำสาหัส” ยิ่งทำให้เกิดจินตภาพถึงกลิ่นและความสกปรกที่ซุกซ่อนอยู่ภายใต้การแก้ไข กลิ่นกล้ำก็คือกลิ่นแรง อีกทั้งการใช้คำที่ย้อนแย้งว่า “ไม่มีเวรมีกรรมต่อกัน” ต่อกรุงเทพฯ ที่ได้ชื่อว่าเป็น “กรุงแก้วกรุงสวรรค์” ก็แสดงถ้อยคำนัยผกผันว่า กรุงเทพฯ ไม่ได้เป็น “กรุงแก้วกรุงสวรรค์” เพราะหากเป็น “กรุงแก้วกรุงสวรรค์” จริงตัวละครก็ไม่ต้องสบถออกมา และการใช้คำว่า “ไม่มีเวรมีกรรมต่อกัน” ก็ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าการใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ เป็นสิ่งที่ไม่น่ารื่นรมย์ และไม่สามารถสร้างความสุข “จำเริญรุ่งเรืองอันสุนทรของชีวิต” คำว่า “จำเริญ” “รุ่งเรือง” “สุนทร” ล้วนสื่อถึงความสุขสดใสและความดีงาม แต่บริบทในการใช้คำนี้กลับสื่อถึงสิ่งตรงกันข้าม นั่นคือการใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ไม่สามารถทำให้เกิดความสุขและให้ความรู้สึกว่าเป็นชีวิตที่ดีงามได้

ในเรื่องสั้น “เปรตเข้าวัง” ใน ครั้งรักครั้งใคร่ สุจิตต์ วงษ์เทศ ยังชี้ให้เห็นว่าผู้คนในเมืองกรุงไม่มีมารยาท และไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่รู้ว่าอะไรควรไม่ควร

“สรรพมนุษย์มากหน้าหลายตา ทั้งหญิงชายหลายเหล่าหลายตำแหน่งแห่งหน กำลังสาละวนพละพละอยู่ด้วยเสพเกษม บ้างอ้อมอ้อมอยู่กับค้ายกยอปอ บ้างเห็นสวรรค์อยู่เพราะเมรัย บ้างลืมหูลืมใจคิดว่าตัวนี้เป็นเทวดา จึงเที่ยวโลดโล่ทะโลมนางฟ้าอยู่ด้วยลืมหูลืมใจ บ้างชะมุกชะมอมลุ่มลุ่มว่าอยู่

ด้วยกะกะหนทางจราจร บ้างอดฉะอันโอะอ้ออยู่ด้วยตันทาเจรจา บ้าง
ปรีเยศปรียาอยู่ด้วยอารมณ์อันริงรัด บ้างอิศตริกก็อ้างอวดในส่วนสัดที่อยู่ได้
ร่วมผ้า บ้างเสวนาอยู่ด้วยศิลปวัฒนธรรมตรงชอกซอนของเวรกรรม บ้างหน้า
แดงหน้าดำอยู่ด้วยวงวิทยาการ บ้างหอบฮัก กำแหงหาญอยู่ด้วยโลกีย์
กโลบาย บ้างอ่อนแอบเอียงอายอยู่ด้วยวาทศิลป์ของเพศผู้ บ้างสวาปาม
ก้ามปู หอยแครง แลมังสาสัตว์ บ้างเคร่งครัดอยู่ด้วยรจนากวีการ บ้างก็
กำลังหยาบหยามสภาพวัง บ้างก็บริภาษชิงชังหน้าที่ที่ประกอบกิจ”

(Wongthes, 2011, p. 45)

ตัวละครในเรื่องเข้าไปทำกิริยาอาการที่ไม่พึงประสงค์ น่ารังเกียจ ไม่สำรวม
หมกมุ่นอยู่กับการ “เสพเกษม” ไม่ว่าจะเป็นการหลงอยู่กับค้ายกยอปอปั้น ดื่มสุรามัว
เมาและเพื่อเจ้าว่าตนเองอยู่บนสวรรค์ เป็นเทวดาที่บ้ากาม โล้แทะโลมนางฟ้า รวากับ
เป็นสิ่งที่ตนพึงกระทำได้ บ้างก็เมาจนละเหะจนทำตัว “กะกะหนทางจราจร” เป็นการ
สร้างจินตภาพให้เห็นความวุ่นวายและมัวเมาของผู้คนที่ขาดสติในงานเลี้ยง อีกทั้ง
ผู้หญิงบางคนก็พอใจที่ตนถูกแทะโลมจาก “เพศผู้” คำว่าเพศผู้ใช้กับสัตว์ตัวผู้ ในที่นี้ผู้
แต่งใช้แทนผู้ชายที่บ้ากาม ไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ระวังอารมณ์ตนเองไม่ได้ก็ไม่ต่าง
อะไรกับสัตว์ ผู้หญิงบางคนยังแต่งกายไม่สุภาพ ใส่เสื้อผ้าที่อวดสัดส่วนของตนเอง
แม้กระทั่งส่วนที่อยู่ใต้ร่มผ้าก็กล้าอวดอย่างไม่มียั้งอาย บ้างก็ทำตัวโอ้อวดเหมือนคน
รอบรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและด้านวิชาการ บ้างก็ตะกละตะกลามกับอาหาร รวากับ
เปรตที่หิวโซ ผู้แต่งยังเสียดสีกวีที่หมกมุ่นกับการแต่งบทกวีที่สื่อแต่อารมณ์ใคร่ว่าเป็น
“กวีการ” บางคนก็แสดงความคึกคะนองออกมาโดยไม่ได้ให้เกียรติสถานที่ และบ้างก็
แสดงความเบื่อหน่ายกับกิจการงานที่ตนต้องรับผิดชอบ การใช้ถ้อยคำของผู้แต่งเป็น
การสร้างจินตภาพเพื่อเสียดสีกิริยาอาการของเหล่าตัวละครได้เป็นอย่างดี การตั้งชื่อ
เรื่อง “เปรตเข้าวัง” เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร และเป็น
การเปรียบว่าคนที่เข้าไปในวังเหมือนกับ “เปรต” มาขอส่วนบุญ ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี

ประเด็นคุณธรรม และจริยธรรม ยังถูกเสียดสีในเรื่อง “อเมริกันสยาม” ใน
ครึ่งรักครึ่งใคร ผู้แตงนำเสนอความขาดคุณธรรมของ “คนขับแท็กซี่” ในเรื่องว่า

“คะเนว่าฝนจะตกใหญ่แน่แล้ว จอห์นสันจึงออกจากบริเวณอนุสาวรีย์ โบก
มือเรียกแท็กซี่เมื่อฝนเริ่มหนาเม็ด คนขับเปิดประตูให้เขาทันที เขายังไม่ขึ้น
แล้วถามราคาว่าไปเชิงสะพานกรุงธนฝั่งโน้นเอาเท่าไรแทนที่คนขับจะบอก
ราคาตามคำถาม กลับพูดประโยคภาษาอังกฤษที่ท่องไว้เกี่ยวกับสถานที่ที่
เสพสมัครสังวาสที่ดีที่สุด... เหมาะสำหรับฝรั่งต่างประเทศอย่างเขา”

(Wongthes, 2011, p. 80 – 81)

สุจิตต์ วงษ์เทศ ได้เสียดสีแนวคิดของคนในสังคมไทยที่แสดงต่อชาวต่างชาติ
ดังเห็นได้จากพฤติกรรมของตัวละครคนขับแท็กซี่ที่ “พูดประโยคภาษาอังกฤษที่ท่อง
ไว้เกี่ยวกับสถานที่ที่เสพสมัครสังวาสที่ดีที่สุด” (Wongthes, 2011, p. 81) ความคิด
ของคนขับแท็กซี่เป็นความคิดที่ทำร้ายผู้อื่นอย่างตั้งใจและแสดงให้เห็นถึงความ
บกพร่องในด้านคุณธรรม ทั้งยังเป็นการประจานตัวเอง การด่วนตัดสินว่าชาวต่างชาติ
โดยเฉพาะฝรั่งเหมาะที่จะไปสถานบริการทางเพศ ยังเป็นการดูถูกเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
คนขับแท็กซี่ไม่รู้ตัวว่าสิ่งที่ตนแนะนำไม่ใช่สิ่งที่เป็นความปรารถนาของฝรั่งไปเสียทุก
คน และยังเสียดสีความรู้ภาษาอังกฤษของคนขับแท็กซี่ที่สนใจท่องแต่ประโยคที่มุ่งไป
ที่เรื่องกาม และคิดว่าสิ่งที่ตนทำการบริการที่ดี แม้แต่ฝรั่งอย่างจอห์นสันเองก็ยัง
เศร้าใจ เพราะสุดท้าย “จอห์นสันตอบขอบคุณแล้วเดินจากไปในดงมะขามสนามหลวง
ฝนก็ตกลงมา เขาเสียใจมาก อยากร้องไห้แต่ไม่ร้อง” (Wongthes, 2011, p. 81) ผู้แตง
ใช้คำสื่ออาการให้เห็นนัยแอบแฝง โดยให้ตัวละครต่างชาติเศร้าเสียใจกับความคิดของ
คนขับแท็กซี่ ซึ่งเป็นตัวแทนความคิดของคนไทยกลุ่มหนึ่งที่มองว่าฝรั่งหมั่นแต่เรื่อง
กามารมณ์ และจอห์นสันยังเสียใจที่เมืองไทยที่เขารักเปลี่ยนไปจากเดิมแล้ว ดังตอนต้น
เรื่องที่ผู้แตงบรรยายว่า “มิตรสหายหลายคน ทั้งที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวแล้วรู้จักกัน
เพราะเหตุที่เขาจะมาเมืองไทย ต่างพากันว่ากล่าวตักเตือนให้เปลี่ยนความคิดเสีย
มิฉะนั้นจะเสียใจ” (Wongthes, 2011, p. 74) ซึ่งในที่สุดจอห์นสันก็ต้องเสียใจจริง ๆ

ในเรื่องสั้นของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน ก็ยังกล่าวถึงความบกพร่องทางพฤติกรรมของคนในสังคมชนบทด้วย ในประเด็นที่ว่าคนในสังคมเมืองเป็นแบบอย่างที่ทำให้เกิดการเลียนแบบของคนในสังคมชนบท จนทำให้ผู้แตงนั้นเกิดความรู้สึกไม่ประทับใจและหดหู่ใจ ผู้แตงมองว่าเมื่อความเจริญหลั่งไหลเข้าไปพฤติกรรมของคนในสังคมชนบทก็เปลี่ยนแปลง เช่นพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีรสนิยมคล้ายคลึงกับคนในสังคมเมือง ดังเช่นเรื่อง “กมลสันดาน” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ ของสุจิตต์ วงษ์เทศ มีเนื้อหาเสียดสีพฤติกรรมของ “บุญล้า” ที่พยายามปรับการแต่งตัวให้เหมือนสาวกรุงเทพฯ เพราะคิดว่า “เทียน” แฟนหนุ่มที่ทำงานในกรุงเทพฯ จะชอบ แต่สิ่งที่เธอทำกลับไม่ได้ทำให้แฟนหนุ่มพึงพอใจเลย กลับยังทำให้เทียนเกิดความรังเกียจ เทียนจึงกล่าวเสียดสีบุญล้าว่า

“คีนี่บุญล้าแต่งตัวเซ็กซี่สุด.....รู้หรือเปล่า เซ็กซี่ว่าฉันอีก” เทียนมันพูดกระทบกระเทียบเปรี้ยวเปรี้ยวตอบสาวเจ้าด้วยมิพื่อใจเสียวครัน แม้จะไม่พื่อใจมากอยู่ก็มีพูดจาปราศรัยเกินไป อยากจะอรรถาธิบายขยายความกางเกงยัดของผู้หญิงว่าแสนทุเรศนัก ก็ยังพักอยู่ก่อนด้วยคิดว่ายังมีเวลาอยู่อีกสองสามวัน เธอจะจักบอกว่าหนุ่มในกรุงเทพฯ ผู้รู้ดีรู้งามเขามองสาวนุ่งกางเกงยัดเป็นโสภณี⁴ หีนไปหมดทุกคน เพราะสาวใดจะนุ่งเครื่องแต่งคราบรัดอวัยวะกล้าฉะนี้ จักต้องมีใจด้านเป็นพื้นฐาน นับเป็นสาวหาญเกิน”

(Wongthes, 2011, p. 90)

การเสียดสีโดยการใช้ข้อความเปรียบเทียบกับว่า “สาวนุ่งกางเกงยัดเป็นโสภณี หีนไปหมดทุกคน” (Wongthes, 2011, p. 90) สื่อถึงความไร้ยางอายของผู้หญิงที่กล้าแต่งตัวเน้นและรัดสัดส่วนของตัวเอง แม้กระทั่งส่วนที่เป็นของสงวน คำว่า “โสภณี หีน” เป็นการใช้อรรถาธิบายประชดประชันผู้หญิงที่แต่งตัวยั่ววนรัดรูป ว่าเหมือนผู้หญิงขายบริการและยังเป็นหญิงขายบริการที่เต็มไปด้วยความใคร่ทางกามารมณ์ แต่บุญล้า

⁴ สะกดตามต้นฉบับ

กลับไม่รู้ว่าในความคิดของเทียนการใส่กางเกงยัดรัดสัดส่วนเป็นการแต่งกายที่น่ารังเกียจ ในอีกตอนหนึ่งที่ว่า

“เทียนมันตั้งใจไว้มีออกปากสิ่งใดด้วยอยากจะจับสภาพสันดานสาวที่เปลี่ยนแปลง มันช่างดูเดียวกับสาวใหญ่บ้านทุ่งแต่งตัวให้ทันสมัย ที่สุดท้ายกลายเป็นบ้าแพ้นักอากาบาพริกน่าสงสารนัก”

(Wongthes, 2011, p. 91)

ผู้แต่งใช้ถ้อยคำสำนวนไทย “กาคาบพริก” ซึ่งหมายถึง “ลักษณะที่คนผิวดำแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีแดง” (Modern Thai Dictionary, 2000, p. 648) มาเปรียบเทียบการแต่งกายของตัวละครว่า แทนที่จะดูทันสมัยกลับกลายเป็นคนบ้าแพ้นและแต่งกายไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันแถมสมเพช

สุจิตต์ วงษ์เทศ ตั้งชื่อเรื่อง “กมลสันดาน” ซึ่งอาจแปลได้อีกอย่างหนึ่งว่า “สันดานในใจ” เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามพฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งตัวละครในที่นี้ก็คือ บุญล้ำสาวชนบทที่อยากจะเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยการลอกเลียนการแต่งกายแบบสาวกรุงเทพฯ คำว่า “สันดาน หมายถึง อุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด... มักใช้ไปในทางไม่สู้จะดี เช่น สันดานของเขาเป็นเช่นนั้น อย่าไปถือเลย” (The Royal Institute, 2013, p. 1,206) ผู้แต่งมีเจตนาเสียดสีอุปนิสัย และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของตัวละครว่าเป็นสันดานที่ไม่ดี ในที่สุดเทียนก็ขอเลิกกับบุญล้ำ โดยชื่อเทียนยังเป็นอุปลักษณะแทนความมั่งคั่งในอดีต เป็นที่ซึ่งความเจริญยังเข้าไปไม่ถึง ต่างกับไฟฟ้าที่เป็นอุปลักษณะแทนความเจริญ ดังที่เขากล่าวว่า “บุญล้ำ... ไฟฟ้ามาถึงบ้านเราแล้ว ดับเทียนในหัวใจเสียเถิด” (Wongthes, 2011, p. 97) เพราะคิดว่าตนเองไม่เหมาะสมกับสาวทันสมัยแบบบุญล้ำอีกต่อไป ส่วนชื่อบุญล้ำก็เป็นชื่อที่เสียดสีถึงการทำตัวล้ำหน้าประเพณีที่ดีงามอย่างการแต่งกายของสาวชนบท ที่มีก้นงั่วผ้าถุงไม่โชว์สัดส่วน

การเสียดสีพฤติกรรมข้าราชการ นายกรัฐมนตรี และนักการเมือง

การแสดงออกทางความคิดที่มีต่อการทำงานของรัฐบาลเป็นสิ่งที่นักเขียนต้องระวังเป็นอย่างมาก เพราะสภาพสังคมไทยช่วงนั้นมีปัญหาด้านการเมือง สุนทรียะ วังษ์เทศ และพรรคชัย บุนปาน จึงต้องนำเสนอเนื้อหาโดยใช้กลวิธีการเสียดสีในงานเขียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความบกพร่องของการปฏิบัติหน้าที่

การเสียดสีพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มนี้ ผู้วิจัยพบว่าในเนื้อหาเรื่องสั้นแนวเสียดสีของสุนทรียะ วังษ์เทศ และพรรคชัย บุนปาน แสดงความคิดเห็นไปในทางลบต่อพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ นายกรัฐมนตรี และนักการเมืองผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

เรื่อง “بابอคอแตก” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ ของ สุนทรียะ วังษ์เทศ ว่าด้วยเรื่องของ “ขวัญเมือง” เด็กหนุ่มชาวชนบทที่เข้าไปเรียนในกรุงเทพฯ และอาศัยอยู่ในวัดระหว่างทางที่เขาเดินไปฟังผลสอบที่สภาการศึกษา ผู้แต่งบรรยายสภาพแวดล้อมข้างทางว่ามีแต่มลพิษ ทั้งน้ำในคลองก็เน่าเหม็น ผู้แต่งเย้ยหยันการไม่ทำงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลแม่น้ำลำคลองในเขตกรุงเทพฯ ว่า

“อะไรกัน...นี่เป็นคลองกลางกรุงเทพมหานครแท้แท้หนา คลองวัดเทพธิดา เชื่อมคลองโอง่างกับคลองหลอด สมน้ำหน้า คลองนี้จะเป็นอนุสาวรีย์แห่งความอับอายของใครเอ่ย ถ้ากูสอบคัดเลือกผ่านกูเรียนได้ กูจะเขียนหมายถึงเทศมนตรี.....ถึงนายกเทศมนตรีดีกว่า.....แต่กูว่าควรเขียนถึงนายกรัฐมนตรีเลยแหละ.....บอกว่าคลองนี้เป็นคลองประวัติศาสตร์หนา โบราณสถานหนา.....เอ๊ะ ถูกหรือไม่หนอนี้ แต่ก็ควรจะทำความสะอาด รุเสีย⁵ แล้วรักษาระดับน้ำรักษาคลอง”

(Wongthes, 2011, p. 64)

⁵ สะกดตามต้นฉบับ

ตัวอย่างข้างต้น ผู้แต่งเสียดสีการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง ปัญหานี้เป็นสิ่งที่ต้องแก้ไข แต่กลับเมินเฉย คลองนี้เป็นคลองที่ผู้แต่งใช้อุปลักษณ์เปรียบว่า “เป็นอนุสาวรีย์แห่งความอับอาย” แต่มีคำว่า “ใครเอ่ย” ต่อท้าย ทำให้ลดน้ำหนักของการเสียดสีลง แต่ยังแฝงการเย้ยหยันและเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพราะคำตอบเป็นสิ่งที่ทราบกันอยู่แล้ว และการเน้นว่าคลองนี้เป็น “คลองประวัติศาสตร์” ย่อมบ่งบอกถึงความสำคัญของคลองนี้ที่มาแต่โบราณ แต่ในยุคปัจจุบันผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกลับไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญ ผู้แต่งยังประชดเชิงการตั้งคำถามอีกว่า “เอ๊ะถูกหรือไม่หนอ” ว่าคลองนี้เป็นคลองประวัติศาสตร์จริงๆ หรือ ทำไมถึงปล่อยให้เน่าเหม็นเช่นนี้ก็ยังย่ำให้เห็นความบกพร่องในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ

ตัวละครยังเย้ยหยันหน่วยงานรัฐบาลว่าไม่มีความรู้เรื่องการซ่อมแซมโบราณสถาน เพราะยิ่งซ่อมยิ่งแย่ ปล่อยให้ประชาชนดีกว่าซ่อมใหม่ ดังตอนหนึ่งว่า “...กูก็จะกระซิบเบาเบากระมโยธาเทศบาลว่า พ่อเจ้าประคุณ ไม่ต้องหาเงินหาทองมาซ่อมมาแซมมาสร้างเสียใหม่หรอก รักษาซากไว้เป็นโบราณสถานอย่างปรักหักพังนั้นแหละมีค่ากว่า น่าดูน่าชมกว่าที่มำทำอยู่เดี๋ยวนี้เป็นไหนไหน แล้วดูมาทำเข้าสี่จ๊กจี้หัวใจวะ” (Wongthes, 2011, p.65) คำเรียกแทนกรมโยธาเทศบาลว่า “พ่อเจ้าประคุณ” เป็นการใช้คำแสดงอาการดูถูกแกมขบขัน สอดคล้องกับความรู้สึกต่อมาของตัวละครที่ว่า “จ๊กจี้หัวใจ” ก็ยังตอกย้ำให้เห็นความไร้ฝีมือของหน่วยงานที่มีหน้าที่บูรณะซ่อมแซมโบราณสถานโดยตรง เพราะกลายเป็นเรื่องน่าขบขันที่หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบไม่มีความรู้ชัด แต่ดันทุรังจะซ่อมแซมให้ได้ ถึงขั้นว่าให้เป็นซากเหมือนเดิมดีกว่าซ่อมใหม่ก็ยังแสดงให้เห็นการประชดประชันแดกดัน ในตอนจบเรื่องเกิดเหตุการณ์พลิกผัน ผู้อ่านจะรู้ว่าตัวละครที่กำลังวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายปกครอง เป็นผู้ที่พลาดหวังจากระบบแพ็คตัดออกในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความผิดหวังในครั้งนั้นทำให้เขาสติฟั่นเฟือน หลงเข้าใจผิดไปว่าตนเองกำลังอยู่ในช่วงติดตามผลสอบเข้า ดังคำพูดของหลวงลุงที่กล่าวถึงขวัญเมืองที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้กับพระชโลว่า “...

ยังไม่กลับ สอบไม่ได้ เฮ้อ!...มันบวชนเอยู่บ้านนอกเรียนบาลีนักธรรม พอเข้ามาอยู่
กรุงเทพฯ มันก็บ้า... บ้ามหาวิทยาลัย ผมเห็นท่าไม่ดีเกรงมันจะเป็นมากขายหน้าเขา
เลยให้มันสึกเสีย พอสึกหาลาเพศแล้วมันไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยทุกปี วันฟังผลสอบ
มันก็ไปทุกปีอย่างวันนี้แหละ สามปีมาแล้ว หมอเขาว่าต้องปล่อยตามใจมัน ไม่ว่าจะ
อาละวาดหนัก” “เวรกรรมของมัน” พระชโลว่า “ของผมห่วย” พระครูว่าบ้าง
(Wongthes, 2011, p.72)

คำอุทาน “เฮ้อ” บ่งบอกความกลัดกลุ้มของพระครูที่รู้ว่าอาการของ
ขวัญเมืองเป็นมากถึงขั้นทำให้พระครูต้องพูดออกมาว่า เป็นเวรกรรมของท่านด้วย
ไม่ได้เป็นเวรกรรมของขวัญเมืองเพียงคนเดียว ก็ยังทำให้เกิดความขบขันแถมเห็นใจตัว
ละครขวัญเมืองที่ยึดติดกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และมีลักษณะแฝงนัยเชิงละคร
คือ เขาจะไม่มีทางรู้ความจริงว่าตนเองนั้นเป็นบ้าและสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้อีก
แล้ว การตั้งชื่อตัวละครว่า “ขวัญเมือง” ยังแสดงนัยเชิงเสียดสี เพราะคำว่าขวัญเมือง
หมายถึง เป็นศรีเป็นขวัญแห่งเมือง แต่ขวัญเมืองกลับไม่มีโอกาสสร้างความดีงามให้แก่
บ้านเมืองอย่างที่เขาคิดตั้งใจหลังจากเรียนจบ

การเสียดสีเย้ยหยันพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองยังปรากฏใน
เรื่อง “คนว่างงาน” ใน หีบเงามาซักเงา ที่เสียดสีข้อบกพร่องของนักการเมืองที่ไม่
ปฏิบัติหน้าที่การงาน ในการบำรุงรักษาบ้านเมือง ในเรื่อง “เสนา” เป็นตัวละครที่มี
ตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส) ส่วน “ทองเบิ้ม” เป็นชาวบ้านและเป็น
เพื่อนกันกำลังนั่งสนทนาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ เช่น น้ำในแม่น้ำลำคลองที่
เน่าเหม็น แต่กลับไม่มีใครใส่ใจดูแล ดังบทบรรยายที่ว่า “น้ำลำคลองในพระนครคูเมือง
ชั้นในคร่ำอย่างสีเมฆหะมีนฝน ชันเหมือนน้ำกาแฟแต่น้ำแรกอย่างจะเป็นยางเหนียว
กลื่นฉมที่น้ำจะฉุนเฉียวเมื่อได้กลิ่น กูจะอ้วก – เสนาคิดอยู่อย่างนั้น... ถ้านั่งสักครึ่ง
ชั่วโมง ปอดกูจะต้องอีกเสบ...” (Wongthes, 1974, p. 131 – 132) การเปรียบเทียบว่า
น้ำในคลองกรุงเทพฯ มีสีดำคล้ำเหมือนสีเมฆฝน และชันชันเหมือนน้ำกาแฟที่มีสี
น้ำตาลเข้มเหนียวติดกันด้วยก็ชวนให้เห็นภาพที่สร้างความรู้สึกพะอืดพะอม ชวน

อาเจียน แม้กระทั่งเสนาผู้เป็นส.ส.เองก็ยังไม่รู้สึกรับไม่ได้กับความเหินและความสกปรกนี้ ถึงขั้นเสียสติตนเองว่าหากนั่งดมกลิ่นเหม็นเน่าของลำคลองอยู่นานๆ ปอดจะอักเสบได้

เมื่อเจอเพื่อนเก่าอย่างทองเบิ้ม เสนาจึงทักทาย แต่เพื่อนเก่าอย่างทองเบิ้ม เสียสติกลับมาว่า “สวัสดีครับท่านผู้แทน ท่านเสือกมาเดินมานั่งอยู่นี่หาหอกอะไรไว้ย” (Wongthes, 1974, p. 132) ประโยคทักทายมีการใช้ทั้งถ้อยคำหยาบคายและการใช้คำสุภาพ คือ “ท่าน” เป็นคำสรรพนามที่ผู้พูดพูดเพื่อให้เกียรติคู่สนทนาแต่เมื่อมาประกอบกับคำกริยา “เสือก” “หาหอก” และคำลงท้ายว่า “ไว้ย” ทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งและไม่เข้ากัน แต่ก็แสดงความเป็นกันเองของคนทั้งสองได้เป็นอย่างดี จึงไม่แปลกที่ทองเบิ้มสามารถคุ้ยไปพลาญเสียสติเสนาไปพลาญได้ ดังบทสนทนาที่ทองเบิ้มถามเสนาว่า เห็นและได้กลิ่นคลองตลอดที่เน่าเหม็นนี้บ้างไหม แต่เมื่อเสนาตอบกลับมาว่ากำลังคิดอยู่ ทองเบิ้มจึงหัวเราะเยาะและเสียตีสื่อว่า เพราะพวกส.ส.ความรู้สึกซ้าการทำงานเพื่อพัฒนาประเทศจึงล่าช้าไปด้วย ดังบทประพันธ์ที่ว่า

“คลองตลอดนี้แหละ เหม็นเหมือนบ้านเมืองเต็มไปด้วยศพจากโรคห่าระบาด น้ำดำคร่ำอย่างกับว่าเป็นปลักควายหนองยายหละที่บ้านเรา – มึงเห็นหรือเปล่า มึงได้กลิ่นบ้างหรือเปล่า”...

“ซ้ากำลังคิดอยู่”

“ความรู้สึกซ้ามาก ฮ่า ฮ่า -- ความรู้สึกของ ส.ส. บ้านกูนี่เชื่องซ้าเหมือนรถเมล์ที่ติดการจราจร ดูเมืองพระนครแห่งกรุงรัตนโกสินทร์อยู่ในสภาพนี้มานานหนักหนา แต่ผู้แทนราษฎรบ้านกูเพิ่งจะมาคิด”

“เสียตีสื่อจะจริงนะมึง – ไอ้ทองเบิ้ม”

“ไม่เสียตีสื่อคนอย่างมึงแล้วกูจะไปเสียตีสื่อใคร กูเลือกมึงลงคะแนนให้มึงเพื่อเอาไว้อ่า”

(Wongthes, 1974, p. 132 – 133)

ผู้แต่งยังเพิ่มความสนใจให้กับผู้อ่านโดยการใช้เสียงหัวเราะที่แสดงถึงอาการเยาะเย้ยผู้ที่ตกเป็นเป้าที่มีความบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนว่า “ความรู้สึกลึกซึ้งมาก ฮ่า ฮ่า - - ความรู้สึกของ ส.ส. บ้านกูนี่เชื่องช้าเหมือนรถเมล์ที่ติดการจราจร” (Wongthes, 1974, p. 132) การใช้อุปมาเปรียบว่าความรู้สึกของส.ส. เชื่องช้า เหมือนรถเมล์ที่ติดการจราจรก็ยิ่งตอกย้ำลักษณะการทำงานของส.ส. ว่าอาจจะปฏิบัติหน้าที่หรือแก้ปัญหาใดๆ ก็ต้องรอให้ปัญหานั้นเกิดขึ้นก่อน และเมื่อมีความรู้สึกกว่าปัญหาเหล่านั้นเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นจึงคิดที่จะแก้ไข

เสนาจึงเป็นตัวแทนของส.ส. ที่ถูกทองเบ้มตำว่าเรื่องไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาบ้านเมือง การเลือกส.ส. ของทองเบ้มจึงเป็นการเลือกเพื่อเอาไว้ตำเสนาได้แต่หัวเราะและกล่าวแก้เก้อว่า “ก็ดูๆ เขาไปก่อน เทศบาลอาจจะมียางอื่นสำคัญมากกว่านี้” หรือมันอาจจะจะเป็นปัญหาทางด้านเทคนิคที่ไม่สามารถลงทุนทำได้ในระยาะนี้” (Wongthes, 1974, p. 134) นั้นแสดงว่าปัญหาบางปัญหาอาจจะไม่ได้รับความใส่ใจเท่าที่ควร และการตอบของเสนาเหมือนเป็นการตอบแบบผ่านๆ สุดท้ายทองเบ้มก็ถามเสนาว่ามาเป็น ส.ส. แต่ไม่พัฒนาบ้านเมืองแล้วจะมาเป็นทำไม เสนาจึงกล่าวขอโทษและตอบว่า “รู้แล้วอย่าบอกใคร คือว่ากูไม่มีปัญญาไปทำมาหากินอย่างอื่น...ไม่มีงานทำนะ” (Wongthes, 1974, p. 142) ชื่อเรื่อง “คนว่างงาน” จึงเสียดสีว่าผู้ที่ เป็นส.ส. ก็คือผู้ว่างงานหรือผู้ที่ทำมาหากินอย่างอื่นไม่เป็น

2. การทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจเผด็จการ

ขรรค์ชัย บุนปาน ได้นำเสนอปัญหาทั้งการทุจริตคอร์รัปชัน และการวางอำนาจเผด็จการของรัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผ่านเรื่อง “เจตภูตสงคราม” ใน หีบงามาซึกเงา ตลอดเนื้อเรื่องมีการแทนคำสรรพนามเหมือนพ่อคุยกับลูก และกล่าวถึงเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ทั้งยังเสียดสีแนวคิดของรัฐบาลที่มองว่าปัญหาทุกอย่างแก้ไขได้ด้วยการมอบความเจริญทางวัตถุ และการส่งตัวแทนของรัฐไปให้ความรู้แก่ประชาชน แต่ผู้เป็น “ลูก” ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนประชาชน กลับมองว่าต้อง “ยึดหัวใจคนด้วยกัน” ดังบทประพันธ์ที่ว่า “...แต่อีกอย่าง

หนึ่ง พ่อ เนื้อที่หัวใจของผู้คน พ่อคิดอย่างไรที่จะให้เนื้อที่เหล่านั้นมาเป็นของเรา ให้หัวใจเขาได้รับรู้ว่าเราเป็นพี่น้องกัน มีความรับผิดชอบในทุกข์สุขร่วมกัน พ่ออย่าตอบเลยว่า ถนน สะพาน หรือสารพัดอุปโภคบริโภคพ่อได้เป็นผู้ให้แล้ว เพื่อแลกกับหัวใจของคนเหล่านั้น ผมเถียงที่จะฟัง บอกพ่อตรง ๆ 100 จะได้ผลสัก 2 เปอร์เซ็นต์มั้ง ผลที่ได้ก็กำนันกับผู้ใหญ่บ้านไง คนซีพ่อ คนนี้แหละจะยึดหัวใจคนด้วยกันไว้ได้ แล้วคนส่วนใหญ่ของพ่อที่ส่งออกไปทำงานเป็นอย่างไร ไปยึดหรือไปยุ...” (Boonpam, 1974, p. 9 – 10)

การเสียดสีแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยคือความสัมพันธ์แบบพ่อปกครองลูกซึ่งเป็นแนวความคิดทางการเมืองแบบโบราณที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นำมาใช้ มีการส่งคนของรัฐบาลไปพัฒนาชาวชนบท แต่ผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากงบการพัฒนาคือกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนไม่ได้ประโยชน์และเข้าไม่ถึงนโยบายของรัฐบาลอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลไม่ได้ใส่ใจที่จะแก้ปัญหาข้อบกพร่องจากนโยบายและการคอร์รัปชันอย่างจริงจัง การใช้คำถามเชิงแฝงนัยที่ว่า “ไปยึดหรือไปยุ” ก็ล้วนสื่อความหมายในทางลบทั้งสิ้น คือ การส่งคนของรัฐบาลไปชนบท แท้จริงแล้วไม่ได้ส่งคนไปพัฒนา แต่อาจส่งไปเพื่อจุดประสงค์อื่นในคราบของคำว่าการพัฒนา

การพูดคุยกันระหว่าง “พ่อ” กับ “ลูก” ในเรื่องการดูแลคนในประเทศ ผู้แต่งใช้กลวิธีการแฝงนัย คือ ใช้คำสรรพนามแทนการกล่าวถึงผู้ที่ต้องการจะกล่าวโดยตรง “พ่อ” หมายถึง “จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์” และ “ลูก” หมายถึง “ประชาชน” ซึ่งเป็นการปกครองที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใช้ในช่วงที่ตั้งตนเป็นรัฐบาล มีการวิพากษ์วิจารณ์ความประพฤติของจอมพลสฤษดิ์และพวกพ้องในเรื่องผู้หญิง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายในบทสนทนาเพิ่มเติมว่า “...อืพวกเมียน้อยพ่อที่เป็นคุณหญิง คุณนายนะมันทำอะไรกัน ขึ้นชมอยู่กับตำแหน่งนายกสมาคมแย่งผัวคบชู้หรือ ยินดีอยู่กับตำแหน่งส่งเสริมกามคุณให้ผู้ชายหรือนั่งนอนถ่างแข้งถ่างขาคอยดูชื่อตัวเองปรากฏในคอลัมน์กามเกียรติ์ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือ เพื่อนพ่อ

ลูกน้องพ่อก็เหมือนกัน มียศมีตำแหน่งไว้เพื่อประธานจัดหาผู้หญิงมาแก้ผ้าเดินให้พระ
แก้วมรกตทอดพระเนตรหรือ...” (Boonpan, 1974, p. 14)

ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ตัวผู้นำและคณะรัฐบาลหมกมุ่นอยู่ในกามารมณ์ นิยม
มีภรรยาหลายคน และให้ค่าผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องบำเรอทางอารมณ์และแสดงถึง
อำนาจบารมีเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็น “ตำแหน่งนายกสมาคมแย่งผัวคบชู้” “ตำแหน่ง
ส่งเสริมกามคุณ” และ “คอลัมน์กามเกียรติ์” ผู้แต่งใช้ถ้อยคำนัยผกผันให้เห็นว่า
ตำแหน่งต่างๆ ที่แต่งตั้งให้คุณหญิงคุณนายควรเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ แต่กลับ
กลายเป็นตำแหน่งที่น่ารังเกียจแทน และคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ก็ล้วนล่อไปในแนว
กามารมณ์ ดังที่ผู้แต่งเรียกว่า “คอลัมน์กามเกียรติ์” แทนที่จะมุ่งเน้นการพัฒนา
ประเทศ การเสียดสีว่าคนที่ทำงานในคณะรัฐบาลมีหน้าที่เพียงแค่หาผู้หญิงมาแก้ผ้า
เดินให้พระแก้วมรกตชม ก็เป็นการใช้โวหารภาพพจน์บุคคลลั่วให้พระแก้วมรกตมีชีวิต
แต่สิ่งที่จัดหามาให้นั้นไม่เหมาะสม ในที่นี้อาจจะหมายถึงการประกวดนางงามที่ต้องนุ่ง
น้อยห่มน้อย หรือประกวดเทพีต่างๆ และการที่ผู้นำและคณะรัฐบาลมัวแต่หมกมุ่นใน
กามารมณ์ ไม่สนใจแก้ไขปัญหาบ้านเมือง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดความไม่สงบ
ทั่วประเทศ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“กรณี 4 จังหวัดภาคใต้ อาจจะไม่ใช่เรื่องของผู้อู่การร้ายก็จริง แต่พ่อก็
ต้องยอมรับว่า ปักษ์ใต้ทั้งปักษ์มีผู้อู่การร้าย ไม่จำเป็นต้องอ้างสาเหตุที่
กบฏบุรีหรือที่พัทลุงให้เสียเวลา... เลื่อนมาดูภาคกลาง ข้าวสดๆ ร้อนๆ จาก
หน้าหนังสือพิมพ์ อาวุธปืนยิงเร็วแบบล่าสุดพร้อมลูกกระสุนครบ ซ่อนอยู่
ในฮวงซุ้ยเจ็กที่สระบุรีถึง 2 หีบ... ยิ่งจังหวัดที่ล้อมรอบกรุงเทพฯ ด้วยแล้ว
พ่อเน่จอนอนใจหรือ... น่านน้ำชายแดนทางทิศตะวันออกเล่า พ่อเคยสังเกต
ไหม เผลอครั้งใดเรือหาปลาของพี่น้องเราถูกฉะหัวเรือแตกน้ำบานเกยฝั่ง
ครั้งนั้น... ย้ายตาขึ้นไปดูภาคอีสาน ที่จะเปิดเผยมากกว่าเพื่อน ไฟสุ่มขอน
นะพ่อ จะลุกโชนเมื่อไรก็ไม่รู้... ภาคเหนือก็อีก ทุ่งช้างที่น่านกำลังเป็น

ตำบลพระเอก อุดรดิตถ์ละเบาอยู่หรือ แล้วอีกหลาย ๆ จังหวัด พ่อนึก
หรือว่าไม่มีอะไร”

(Boonpam, 1974, p. 8 – 10)

ตัวบทข้างต้น มีการตั้งคำถามจาก “ผม” ว่า เพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์
ความไม่สงบในหลายภาคของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคใต้ ภาคกลาง ภาค
ตะวันออก ภาคอีสาน ภาคเหนือ นี่คือการตั้งคำถามเชิงแฝงนัยจากผู้เป็น “ลูก” ที่เป็น
ตัวแทนของประชาชน ผู้แต่งตั้งชื่อเรื่องว่า “เจตภูตสงคราม” ก็เพื่อเสียดสีการทำงาน
ของรัฐบาลและมีนัยเชิงคำถามว่า มาเป็นเผด็จการสงครามทำให้บ้านเมืองไม่สงบสุข หรือ
มาเพื่อปกครองประเทศให้สงบร่มเย็นกันแน่ ผู้เป็นพ่ออาจมี “เจตนา” ที่จะมาปกครอง
ประเทศ แต่ไม่สามารถทำได้ตามที่หวัง เพราะหลงระเหิดในอำนาจและหมกมุ่นใน
กามารมณ์ จนทำให้เกิดปัญหาตามมา ผู้แต่งใช้สำนวน “ไฟสุ่มซอน” หมายถึง
“อารมณ์ร้อนรุ่มที่คุกรุ่นอยู่ในใจ” (Modern Thai Dictionary, 2000, p. 672) มักใช้
กับอารมณ์โกรธแค้นที่คุกรุ่นอยู่ข้างใน ซึ่งในที่นี้การเปรียบเทียบว่าสถานการณ์ในภาค
อีสานที่เหมือนไฟสุ่มซอน ก็ยิ่งสื่อให้เห็นว่ารัฐบาลเข้าไม่ถึงหัวใจคนที่อยู่ภายใต้
ปกครองว่าเขาต้องการอะไรอย่างแท้จริง และในช่วงเวลานั้นภาคอีสานอาจเป็นภูมิภาค
ที่ต้องการการพัฒนา และแก้ปัญหาความยากจนแร้นแค้นมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

การปฏิบัติตัวเป็นลูกที่ดี นอกจากจะเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแล้ว การแสดงออก
ทางความคิดก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวังเช่นกัน จากเนื้อหาในเรื่อง “พ่ungsี้ก็สายไป
เสียแล้ว” ใน ครึ่งรักครึ่งใคร่ สุจิตต์ วงษ์เทศ ได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุการณ์ทาง
การเมือง และการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพเพื่อทำสงครามเวียดนามผ่าน
บทสนทนาของตัวละครประเสริฐและทองแดงว่า

“มันจะเป็นอย่างที่เขาถือกัน ไฉนนายทองแดงเอ๋ย กันเห็นจะต้องวิจารณ์อะไร
ต่อมื่ออะไรให้ย่อยยับไปเลย ผิดนักก็ติดคุกละวะ ทหารอเมริกันที่อุดร
ที่ตากลิตตลอดจนที่โคราชมันแย่น่า ยังไอ้พวกที่มากับเครื่องบินบีห้าสิบสอง
อีก แกเห็นเป็นไงเมื่ออ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ แต่กันว่ามันจะเป็นเรื่อง

ยืนยันว่าประเทศเราได้ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งไปโดยปริยาย โสภณิ เมียเช่า
แล้วก็ผลพลอยได้อื่นๆ ยุบยับไปหมด ไฉนนายทองแดง.....แกลองว่ามาทีไร กัน
มาที่นี่เพื่อต้องการความเห็น ในฐานะอันเก่าแก่”

Wongthes (2011, p. 105)

คำสรรพนาม “กัน” ใช้แทนผู้สนทนาเพศชายที่ผู้พูดพูดด้วย ซึ่งแสดงความ
สนิทสนมเป็นกันเอง เหตุการณ์ในขณะนั้นคือประเทศไทยยอมให้ประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งฐาน
ทัพเพื่อทำสงครามเวียดนาม เมืองไทยจึงไม่ต่างกับ “เมืองขึ้นของฝรั่ง” แต่ผู้ที่มีหน้าที่
เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างประเสริฐ ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์กลับเสนอข่าวเข้าข้าง
รัฐบาล เห็นดีเห็นงามกับนโยบายของรัฐบาล หนังสือพิมพ์เป็นเพียงแค่สื่อทางการมณณ์
ผู้แต่งยังใช้อุปลักษณะเปรียบเนื้อหาที่ควรนำเสนอในหนังสือพิมพ์ว่าควรเป็น “อาหารทาง
ปัญญา” ตัวละครทองแดง จึงตำหนิเพื่อนที่เป็นนักหนังสือพิมพ์อย่างรุนแรง โดยการใช้
อุปลักษณะว่าเป็น “ฆาตกรทางวัฒนธรรมของชาติ” ดังคำกล่าวที่ว่า

“แกเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมรู้ใหม่
แกทำการค้าเพื่อเอาใจนายทุนซึ่งเป็นคนอื่นคนไกล... เข้าใจคำว่าคนอื่นให้จริงดี
แกใส่การมณณ์ลงในอาหารทางปัญญาของมนุษย์ หนังสือพิมพ์ที่แกเป็นผู้
ควบคุมนั้นมีข้อเขียนที่ล้วนแต่ส่งเสริมให้คนเป็นอนารยชนแผนใหม่ ฆาตกร
ทางวัฒนธรรมของชาติก็คือแก”

(Wongthes, 2011, p. 106)

ในระยะเวลาที่ไทยได้รับผลกระทบจากสงครามอินโดจีน การไม่ให้ประชาชน
แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างถือเป็นการปกครองแบบเผด็จการ และส่วนใหญ่การนำเสนอ
ข่าวก็เป็นนำเสนอเพียงด้านเดียว ซึ่งผู้แต่งมองว่าเป็นการยึดเยียดทางความคิด ความ
คาดหวังของผู้แต่งแสดงผ่านความคิดของตัวละครที่ว่า ผู้ที่มีหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารควร
เสนอความจริงในเรื่องนี้ แต่ก็ต้องผิดหวังที่สื่อหลักอย่างหนังสือพิมพ์ในยุคสมัยนั้น
เหมือนสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดอื่นๆ ที่เสนอแต่เรื่องบันเทิงเริงรมย์ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

“ปกสอตสี่หนังสือพิมพ์เข้าที่นักศึกษาหนุ่มเอาขึ้นมาทิ้งไว้บนนั้น... เปิดตรงภาพยั่วกาม
ราคะชั้นผงาดฟ้า...” (Wongthes, 2011, p. 106 – 107)

นอกจากนี้ ผู้แต่งยังเสียดสีพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีในเรื่อง “พูดไปทำไม”
ใน หีบงามมาชักเงา โดยให้ตัวละครเด็กชายอายุ 14 ปี ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือไม่ยอมเปิด
ปากพูด ทั้งๆ ที่เป็นเด็กฉลาดและไม่ได้เป็นใบ้ กล่าวเสียดสีว่า “นายกรัฐมนตรีก็พูด จง
ทำดี จงทำดี จงทำดี มีศีลธรรม ถือความสัตย์ พูดไปทำไม - ไร้สาระเหลือเกิน รัฐมนตรีพูด
อีก - เอ้า ข้าราชการจงซื่อสัตย์สุจริตอย่าคอร์รัปชัน⁶ ผมอยากรู้กันว่า เขาไม่มีอะไรจะพูด
แล้วหรือ ...ทำไมมนุษย์จึงพูดกัน ผมไม่เข้าใจ แล้วก็พูดเรื่องเก่าๆ ที่ใครๆ ก็รู้ พูดในสิ่งที่
เป็นไปไม่ได้” (Wongthes, 1974, p. 169) การย่ำคำว่า “พูด” และ “พูดในสิ่งที่เป็นไป
ไม่ได้” ก็เสียดสีถึงนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล รวมทั้งข้าราชการด้วยว่า สิ่งที่เขาพูดทำให้
ทุกคนทำดีนั้นที่แท้ตัวเองและคณะ และเหล่าข้าราชการก็ทำไม่ได้เช่นกัน ผู้ฟังจึงเกิด
คำถามว่า “พูดไปทำไม” ทั้งๆ ที่พูดไปก็ทำไม่ได้อย่างที่พูด และไม่ลงมือทำ จึงไม่มี
ประโยชน์ที่จะพูดสั่งสอนทางศีลธรรม โดยเฉพาะเรื่องการคอร์รัปชันหรือการทุจริตโกงกิน
สุดท้ายเด็กชายก็กล่าวยืนยันและบอกสาเหตุที่เขาไม่พูดว่า “...ผมไม่ได้เป็นใบ้ ผมไม่ได้
เป็นบ้า แต่ผมไม่อยากพูดกับมนุษย์โง่ๆ ทั้งนั้น...” (Wongthes, 1974, p. 170) คำพูดของ
เด็กชายสื่อถึงความคิดที่แฝงนัยของผู้แต่งว่า การเอาแต่พูดเป็นเรื่องที่ไร้สาระ และมนุษย์
ควรทำให้ได้มากกว่าพูด คำผรุสวาท “มนุษย์โง่ๆ” ยังเป็นการใช้ถ้อยคำเสียดสีคนทั่วไปที่
เอาแต่พูดแต่ไม่ลงมือทำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความโง่เขลาอย่างหนึ่ง

สิ่งที่ผู้แต่งแฝงนัยคือ การวิพากษ์วิจารณ์เสียดสีคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในวาระต่างๆ ซึ่ง “เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีถึงความ
พยายามที่จะอธิบาย แทรกอุดมการณ์แนวคิดทางการเมืองของตน ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์ใน
การควบคุมความคิดของคนในสังคม (ideological force) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ ลึกซึ้ง
นอกเหนือจากการคุมกำลัง (coercive force) ซึ่งประสบความสำเร็จด้วยวิธีการใช้อาวุธ
หรือความรุนแรงแล้ว” (Chiangkul, 2003, p. 17) แต่การพูดเพื่อสอดแทรกอุดมการณ์

⁶ สะกดตามต้นฉบับ

และชักจูงให้ประชาชนเชื่อมั่นในการทำงานของตน ก็ไม่ได้ทำให้ปัญหาการคอร์รัปชันหมดไป ในเรื่อง “กิน” ผู้แต่งใช้คำว่า “กิน” ตามชื่อเรื่อง ใน หีบงามาซังกา กล่าวถึงวัฒนธรรมการเลี้ยงสังสรรค์กันในหมู่ของข้าราชการไทย ที่โยงไปถึงการโกงกินหรือคอร์รัปชันว่า “คนไทยนี้มันกินกันจัง” ว่าที่ดอกเตอร์คู่จากไรต์ไอร์แลนด์กล่าวขึ้นลอยๆ ท่ามกลางความเงิบที่จ่อเจอ... “คิดดูเถอะ บ่นว่าเงินไม่พอใช้ แต่ถึงคราวที่ใครมีเหรียญซื้อเบียร์มาพร้อมหน้าพร้อมตากันทุกหนไปขึ้นว่า” ว่าที่ดอกเตอร์เคลื่อนจากรัฐแมรีแลนด์สนับสนุน “มันกินกันจริง”... “เรามีวัฒนธรรมของเราอย่างนี้แหละ เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” สัมลิมไม่ยอมหยุด “ครับใช่ ต้อนรับกันจนไม่มีจะกิน แล้วก็ไปกู้ไปยืมคนอื่นเขามา” ดร. แหยมผู้เสร็จวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีกลาย แต่ยังไม่ยอมกลับกรุงเทพฯ กล่าวขึ้นบ้าง “หรือไม่ก็คอร์รัปชัน⁷แผ่นดิน” (Wongthes, 1974, p. 269 – 270)

พฤติกรรมดังกล่าวในหมู่แวดวงข้าราชการที่ทุจริต คือการใช้จ่ายที่เกินตัว ทำให้หมุนเวียนเงินไม่ทันเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการโกงกินตามมา คำว่า “กิน” คิดได้เป็น 2 แง่ คือเรื่องของการรับประทานอาหาร และเรื่องของการฉ้อโกงหรือทุจริตคอร์รัปชัน สุจิตต์ วงษ์เทศกล่าวถึง เรื่อง “กิน” ในแง่ของการเผงนัยคือ คนไทยมีธรรมเนียมในการต้อนรับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนบ้านของตนเองโดยการเลี้ยงต้อนรับ และชอบจัดงานสังสรรค์รื่นเริง ซึ่งผู้แต่งเสียดสีว่าเป็นความฟุ่มเฟือยอย่างหนึ่ง และเหมือนเป็นการเอาหน้า เพราะถึงแม้จะไม่มีกินสักแค่ไหน เมื่อมีแขกมาเยี่ยมเยียน จำเป็นที่จะต้องจัดหาเลี้ยงให้ยิ่งใหญ่ และการกินในที่นี้ก็หมายรวมถึงการคอร์รัปชันของผู้มีอำนาจด้วย ผู้แต่งเสียดสีอีกว่าเหล่าข้าราชการที่ทุจริตมองว่าการโกงกินเป็นเรื่องธรรมดา และเป็นธรรมเนียมไปเสียแล้ว โดยอ้างคำกล่าวที่ว่า “ธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” มาเปรียบให้เห็นความเป็นปกติของการโกงกินของเหล่าข้าราชการที่ทุจริต

⁷ สะกดตามต้นฉบับ

การพยายามยกระดับชีวิตจากการเรียนรู้พฤติกรรมที่ผิดๆ ว่าเป็นข้าราชการต้องทำตัวหรูหรา แม้จะต้องโกงกิน ปรากฏในเรื่อง “สินค้าที่โคตรจะฟุ่มเฟือย” ใน หีบงามาซังเงา โดยสุจิตต์ วงษ์เทศ เสียดสีผ่านคำพูดของ “ดร. บุญมือ” ระหว่างที่นั่งสนทนากับกลุ่มเพื่อนนักเรียนนอกด้วยกันว่า “บางทีก็ทำให้ประชาชนของเราจมไม่ลงเหมือนกันนา - ไ้อ้สินค้าฟุ่มเฟือยนี้” ดร.บุญมือพูดอย่างหน้าตาเฉย เช่นข้าราชการชั้นผู้น้อย เงินเดือนไม่กี่สตางค์ แต่อยากโก้ เพราะมีของโก้ให้เห็นมาก บ้านจะต้องมีทีวี ไปทำงานด้วยรถเก๋ง ในครัวมีตู้เย็นระบบฟรอนส์ที่มาพร้อมกับสินค้าฟุ่มเฟือยก็ทำให้สิ่งเหล่านี้ดำเนินไปด้วยดี ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อมาภายหลังนั้นก็คือการคอร์รัปชัน ทำให้สังคมเราพะพอนมากขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง” (Wongthes, 1974, p. 263 – 264)

ผู้แต่งพยายามโยงสินค้าฟุ่มเฟือยไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลที่ปลูกฝังเรื่องความสุขที่ซื้อได้ด้วยเงิน และการปรนเปรอตนเองด้วยวัตถุนิยม ตามคำขวัญในยุคนั้นที่ว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” การเน้นว่าความสุขเกิดขึ้นได้จากวัตถุ เงินทอง ก็ยิ่งตอกย้ำให้คนเป็นทาสของเงินและวัตถุมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคนและคุณค่าทางจิตใจ นอกจากนี้ ผู้แต่งยังเสียดสีว่า การส่งคนไปเรียนต่อปริญญาเอกที่ต่างประเทศเพื่อให้ได้วุฒิ “ดอกเตอร์” ก็ถือว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยเช่นกัน เพราะสุดท้ายผู้ที่จบดอกเตอร์เหล่านี้ก็ยังไม่ทราบว่าจะทำอะไรเมื่อพวกเขากลับเมืองไทยแล้วจะประกอบอาชีพอะไร โดยให้ตัวละครที่มีฐานะต่ำกว่าอย่าง “คำเตียง” เป็นผู้เสียดสีในตอนจบของเรื่อง และยังย้ำให้เหล่าดอกเตอร์ทั้งหลายคิดถึงเรื่องนี้ด้วยว่า “...พวกดอกเตอร์ก็เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างหนึ่งเหมือนกัน เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่เมดอิน ยู.เอส.เอ และเป็นเหตุให้เงินตรารั่วไหลออกนอกประเทศปีละหลายล้าน – ไ้อ้ คิดดูซีครับว่ากว่าจะเรียนกันจนนะใช้เงินใช้ทองไปเท่าไร” (Wongthes, 1974, p. 266) การเสียดสีโดยใช้น้ำเสียงท้วงติงว่า “ไ้อ้ คิดดูซีครับ” ก็ยิ่งแสดงการประชดประชันให้ผู้ที่มีความรู้ถึงขั้นดอกเตอร์กลับมาคิดเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องที่แม้แต่คนที่ไม่ได้จบดอกเตอร์ยังทราบ

ว่าดอกเตอร์จากอเมริกาเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย สิ่งนี้สะท้อนทัศนคติของผู้แต่งว่าค่านิยมไปเรียนต่อต่างประเทศ เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและมีแต่ความฟุ่มเฟือย

ขรรค์ชัย บุนปาน เสียตีสีพฤติกรรมตัวละคร “นรกานต์ มาจุติ” จากเรื่อง “กงล้อที่หมุนกลับ” ใน หีบเงามาซึกเงา ผู้แต่งให้ภูมิหลังของนรกานต์ว่า “...เป็นข้าราชการชั้นตรีได้เพียง 2 ปี ก็ได้ขึ้นโท เพราะลอบรู้ความลับของนายอย่างหนึ่ง พ่อของเขายังไม่ได้ถอดหัวโขนออกอีกอย่างหนึ่ง” (Boonpam, 1974, p. 22) การได้เลื่อนตำแหน่งอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาเพียง 2 ปี ของตัวละครเพราะรู้ความลับของเจ้านาย และพ่อของเขายังไม่ได้ “ถอดหัวโขน” แสดงให้เห็นถึงการใช้เส้นสายในหน้าที่การงานที่ต้องแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และหัวโขนในที่นี้ก็เป็นสัญลักษณ์แทนการครอบครองอำนาจที่ไม่ยอมปล่อยวาง

ส่วนชื่อและนามสกุล “นรกานต์ มาจุติ” มี 2 ความหมาย ความหมายแรกหมายถึง คนผู้เป็นที่รัก แต่ความหมายที่สองหมายถึง นรก (The Royal Institute, 2013, p. 607) ผู้แต่งใช้การแฝงนัยเชิงบทละครที่ตัวละครไม่รู้ตัวว่าไม่มีใครรักเขา และชื่อนรกานต์ในที่นี้ก็ไม่ได้หมายถึงผู้เป็นที่รัก แต่หมายถึงนรกส่งมาเกิด ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า “เขาจะไปรู้ความจริงได้อย่างไร พ่อไม่เคยบอกที่กูตั้งชื่อมึงว่านรกานต์ ก็เพราะมึงเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาในระหว่างกูสงสัยแม่มึง ทูต ไ้อ์ลูกนรก” (Boonpam, 1974, p. 29) การแสดงน้ำเสียงประชดประชันแตกดัน และใช้คำแสดงอาการไม่พอใจและคำพรุสวาทว่า “ทูต ไ้อ์ลูกนรก” ยิ่งเน้นย้ำให้เห็นความขัดแย้งกับความเป็นจริงที่ตัวละครเข้าใจ เพราะนรกานต์เข้าใจว่าชื่อของเขาเป็นชื่อที่สื่อถึงความรักของพ่อแม่และเห็นเขาเป็นคนพิเศษ

ตัวละครอีกตัวหนึ่งในเรื่องชื่อ “ห้า ลำเข้” เป็นชาวชนบทและไม่พอใจชื่อของตนเอง เพราะคำว่า “ห้า” The Royal Institute (2013, p. 1,336) ได้ให้ความหมายว่า “ลูกอันตะ, ไข่ห้า หรือหมากไข่ห้าก็เรียก” ตัวละครรู้สึกที่พ่อแม่ควรตั้งชื่อที่ดีกว่านี้ เขาเคยให้พระอุปฌาย์เปลี่ยนชื่อ แต่กลับโดนด่าว่า และจะตั้งชื่อให้ใหม่ว่านรก แต่ห้ากลัวตนนรก เขาจึงใช้ชื่อห้าต่อไป ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า “...ห้าคิดถึงชื่อ

ตัวเองแล้วหัวเราะหึหืออยู่ในลำคอ หมายความว่าอวัยวะเพศ เมื่อศึกจากณร และ เนื้อนุ่มเพิ่งแตกนวล ทำอาย อยากเปลี่ยนชื่อวิ่งไปหาพระอุปัชฌาย์หลวงพ่อบอกท่าน เกือบถูกขว้างด้วยกระโถนน้ำหมาก มีเสียงไล่หลัง หนอย พ่อกะแม่ตั้งให้เป็นมงคลแล้ว ยังจะเสือกเปลี่ยน เอาสิ ข้าจะตั้งให้ใหม่ ไฉนรัก เอาไหมนรก ทำกลัวนรก และเขากลัwtกนรก...” (Boonpam, 1974, p. 27 – 28)

ต่างกับ “นรกานต์ มาจุติ” ที่ภูมิใจในชื่อตัวเอง สาเหตุที่เขาภูมิใจก็เพราะเขาไม่รู้ความหมายที่แท้จริงของชื่อ และอุปนิสัยของเขาก็สอดคล้องกับชื่อคือเป็นข้าราชการที่ทุจริต คดโกง และดูถูกผู้อื่น ไม่กลัวบาปกรรม ไม่เชื่อเรื่องนรก และไม่กลัวตกนรก ต่างกับทำที่กลัวบาปกรรม เชื่อว่านรกมีจริง และกลัวตกนรก อีกทั้ง “ทำ” ยังรู้สึกว่าการชื่อของตัวเองน่าอับอาย แต่เขากลัwtจะถูกเปลี่ยนชื่อเป็นนรกมากกว่า ส่วน “นรกานต์” กลับภูมิใจในชื่อของตัวเอง และไม่รู้ว่าเป็นพ่อจริงใจตั้งชื่อนว่านรกานต์ที่หมายถึงนรก

นอกเหนือจากความบกพร่องในพฤติกรรมข้าราชการ นายกรัฐมนตรี และ นักการเมืองแล้ว ผู้แต่งยังเสนอให้เห็นถึงผลกระทบของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ และผลพวงจากการคอร์รัปชัน ข้อเสียเหล่านี้แสดงผลออกมาเป็นนามธรรมและรูปธรรม ดังเห็นได้จากความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างกรุงเทพฯ กับเมืองอื่นๆ โดยเฉพาะในชนบท ในเรื่อง “แหวนแห่งความผิดหวัง” ใน หีบงามมาซึกเงา ขรรค์ชัยเสียดสีสังคม กรุงเทพฯ ผ่านความคิดของตัวละคร “เชม” ว่า “เมืองไทยถ้าเปรียบเป็นคนก็พิการให้ กรุงเทพฯ เป็นศีรษะ เมืองไทยก็โตแต่หัว เหมือนเด็กหัวโต นอนคอยเศษเงินตามเทศกาลงานวัด โตแต่หัวอวัยวะส่วนอื่นๆ สิบหมด... อวัยวะส่วนที่สิบนั้นมีทางแก้ไข หรือรักษาอยู่ทางเดียวคือให้การศึกษาแพร่หลายออกไปอย่างทั่วถึง” (Boonpam, 1974, p. 102 – 103) ผู้แต่งเสียดสีว่า หัวที่โตกว่าส่วนอื่นๆ เปรียบได้กับสังคมเมืองที่ได้รับการพัฒนาจนเจริญรุ่งเรือง ส่วนแขน ขา อวัยวะส่วนอื่นๆ ได้แก่สังคมชนบทที่ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้เจริญเหมือนสังคมเมือง การใช้โวหารบุคคลวิัตประชดประชันเปรียบกรุงเทพฯ ว่าเป็นเด็กหัวโตที่ “นอนคอยเศษเงินตามเทศกาลงานวัด” ก็ยิ่งสร้าง

จินตภาพให้ผู้อ่านเข้าใจว่ารัฐพัฒนาประเทศ โดยการพึ่งพาแต่ปัจจัยภายนอก และหากจะพัฒนาเมืองไทยให้มีความเจริญก็ต้องเริ่มด้วยการให้การศึกษาแก่ผู้คนอย่างทั่วถึง เมื่อคนมีการศึกษาอย่างทั่วถึง ก็สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาประเทศ

สรุปและอภิปรายผล

เรื่องสั้นแนวเสียดสี เป็นเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเชิงวิพากษ์วิจารณ์ความบกพร่องทางพฤติกรรมหรือความผิดพลาดของบุคคลในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในชนชั้นใดก็สามารถตกเป็นเป้าของการเสียดสีได้ โดยผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อให้เป้าหมายเหล่านั้นเกิดจิตสำนึกและปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมให้ดีขึ้น รวมทั้งแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ที่ตนได้ทำไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เรื่องสั้นแนวเสียดสีของ สุจิตต์ วงษ์เทศ และ ชรรค์ชัย บุนปาน ในหนังสือรวมเรื่องสั้นทั้ง 2 เล่มได้แก่ “ครึ่งรักครึ่งใคร่” และ “หยิบเงามาซึกเงา” นำเรื่องสั้นมาศึกษาจำนวน 16 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ โดยสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นคือ 1) บริบททางสังคมและเนื้อหาการเสียดสี 2) กลวิธีการเสียดสี ผลการศึกษามีดังนี้

1) บริบททางสังคมกับเนื้อหาการเสียดสี

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับงานเขียน กล่าวคือ ผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้ผู้แต่งต้องนำเสนอแนวคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะการทำงานของรัฐบาล ผ่านงานเขียนด้วยกลวิธีการเสียดสี ซึ่งจะทำให้ผู้แต่งไม่ถูกจับตามองว่ามีความคิดที่เห็นต่างกับรัฐบาล เพราะในขณะที่มีการสร้างงานและตีพิมพ์ผลงานในช่วงราวปีพ.ศ. 2505 – 2517 สังคมไทยยังอยู่ในบรรยากาศของการปกครองแบบเผด็จการ และเมื่อเริ่มมีการปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ความเจริญหลังไหลเข้าสู่สังคมชนบท การใช้ชีวิตของผู้คนทั้งในเมืองและชนบทเปลี่ยนแปลงไป ผู้แต่งมองว่าผู้คนในสังคมเมืองใช้ชีวิตหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ เพราะส่วนหนึ่งยึดติดและหลงใหลในความเจริญ ยึดความทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ส่วนคนชนบทบางส่วนก็พยายามเลียนแบบคนกรุง เพราะคิดว่าสิ่งที่เลียนแบบเป็น

ความทันสมัยอย่างหนึ่ง เช่น การเลียนแบบการแต่งกาย ส่วนผลกระทบจากการที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้สหรัฐอเมริกามาตั้งฐานทัพเพื่อทำสงครามเวียดนาม ก็ทำให้ความเจริญเข้าสู่ชนบท แต่เป็นความเจริญที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางจริยธรรมและศีลธรรม เช่น เกิดอาชีพโสเภณีและเมียเช่า เพื่อสนองความต้องการของทหารอเมริกัน

กลุ่มคนที่ สุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน มุ่งเสียดสีและวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมที่เป็นข้อบกพร่องอย่างมีนัยสำคัญ และบางครั้งก็สร้างอารมณ์ขันไปด้วย ได้แก่ พฤติกรรมของคนกรุงเทพฯ ที่มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ดำเนินชีวิตโดยไม่สนใจชีวิตของผู้อื่น และมีความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรม และเนื่องด้วยนักเขียนทั้ง 2 คน ก็เป็นผู้ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหลวงด้วยความจำเป็น คนในสังคมกรุงเทพฯ จึงเป็นวัตถุดิบชั้นดีในการเสียดสี รองลงมาเป็นการเสียดสีพฤติกรรมของข้าราชการ นายกรัฐมนตรี และนักการเมืองในช่วงเวลานั้น ที่ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ จนทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบตามมาในแต่ละภูมิภาค และเสียดสีการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจเผด็จการ จนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

2) กลวิธีการเสียดสี

กลวิธีที่ผู้แต่งใช้มีหลากหลาย มีทั้งการใช้คำพหูสวาทประกอบกับน้ำเสียงเย้ยหยัน ถากถาง การใช้โวหารภาพพจน์มี 4 แบบคืออุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ และบุคคลวัต ผู้แต่งใช้อุปลักษณ์มากกว่าโวหารภาพพจน์ชนิดอื่นๆ กลวิธีทางภาษาที่ผู้แต่งใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ผู้คนและสังคมอย่างโดดเด่นคือการแฝงนัย มีทั้งการแฝงนัยเชิงบทละคร และการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน เพื่อให้เกิดความผิดคาด โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีการแฝงนัยที่โดดเด่นที่สุด อีกทั้งยังมีการสอดแทรกการแฝงนัยในกลวิธีการประพันธ์ทั้งในการตั้งชื่อเรื่อง การตั้งชื่อตัวละคร และการตั้งคำถาม การตั้งชื่อเรื่องมีนัยสัมพันธ์กับเนื้อหาที่แสดงแนวคิดเสียดสีพฤติกรรม และความบกพร่องของคนในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม การตั้งชื่อตัวละครบางตัวยังทำให้เห็นความขัดกันระหว่างตัวละคร 2 ตัวที่เหมือนอยู่คนละข้าง ที่เด่นชัดคือการแสดงความเป็นคนกรุงและคนชนบท ส่วนการตั้งคำถามเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบและ

มีนัยแอบแฝง นอกจากนี้ยังมีการใช้สำนวน เพื่อขยายความสิ่งที่ผู้แต่งต้องการเสียดสี และสุดท้ายการใช้จินตภาพ เพื่อบอกย้ำให้เห็นสภาพที่ไม่พึงประสงค์ของ สภาพแวดล้อมและสังคมในกรุงเทพฯ รวมทั้งพฤติกรรมของผู้คนที่เหมินเฉยต่อสภาพที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้น กลวิธีทั้งหมดนี้ล้วนแสดงผ่านการเล่าเรื่องและการบรรยาย พฤติกรรมของตัวละครทั้งสิ้น

ดังนั้น เมื่อย้อนกลับไปศึกษาวรรณกรรมเสียดสีของสุจิตต์ วงษ์เทศ และ ชรรค์ชัย บุนปาน เห็นได้ว่า สิ่งสำคัญในการสื่อสารเนื้อหาเชิงวิพากษ์วิจารณ์ใน วรรณกรรมแนวเสียดสีคือกลวิธี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Suphaphong (2004) Prasannam (2005) Samranin, Boonprasert & Leesattrupai (2014) และ Bamroongthai (2008) ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งเนื้อหาและกลวิธีการเสียดสี โดยเฉพาะกลวิธีทางภาษา ซึ่งเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้ผู้แต่งสื่อสารนัยเชิงเสียดสีหรือ ประเด็นในการเสียดสีให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวได้ว่า กลวิธี ทางภาษาเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงแนวคิดการเสียดสีได้นั่นเอง และ กลวิธีทางภาษายังทำให้งานแนวเสียดสีสร้างอารมณ์ขันให้กับผู้อ่านได้อีกด้วย แต่อารมณ์ขันที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นอารมณ์ขันแบบเรื่องตลกหรือแนวหำสนาฏกรรม แต่เป็นอารมณ์ขันที่รู้สึกเย้ยหยันในชะตากรรมของตัวละครที่มักตกเป็นเป้าของการ โจมตี หรือเกิดเหตุการณ์ที่ตัวละครไม่ได้คาดคิด และผลที่ตามมาที่ไม่สามารถคาดเดา ได้ แต่ผู้อ่านกลับรู้ผลเหล่านั้น และอาจชวนให้เกิดความรู้สึกสงสารแถมสมเพช เป็นต้น

สรุปได้ว่า กลวิธีการเสียดสี เนื้อหา และบริบททางสังคมมีความสัมพันธ์กัน ส่งอิทธิพลต่อการแสดงออกของผู้แต่ง บริบททางสังคมในช่วงนั้นเป็นเงื่อนไขหลักที่ ผู้แต่งต้องใช้กลวิธีการเสียดสี เพื่อวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมและการทำงานของ รัฐบาล การใช้กลวิธีเสียดสีจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้ผู้แต่งแสดงความคิดเห็นของตน ได้อย่างอิสระ เพราะไม่ได้เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ตัวบุคคลโดยตรง และยังเป็นการ แสดงศักยภาพและฝีมือของผู้แต่งแต่ละคนอีกด้วย การใช้ภาษาในการเสียดสีทำให้เห็น

แนวคิดในเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น และยังเพิ่มความเข้าใจทัศนะของผู้แต่ง เพราะเรื่องสั้นแนวเสียดสีจะใช้ภาษาแบบไม่ตรงไปตรงมาและมีนัยแอบแฝง อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของวรรณกรรมแนวเสียดสี เทคนิคเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้แต่งกำลังสื่อสารประเด็นใด และเสียดสีกลุ่มบุคคลใดด้วย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาศึกษาการเสียดสีในงานวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ของสุจิตต์ วงษ์เทศ และขรรค์ชัย บุนปาน หรือศึกษาพัฒนาการทางวรรณกรรมของนักเขียนทั้ง 2 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับนักเขียนคนอื่นที่สร้างวรรณกรรมแนวเสียดสี

References

- Bamroongthai, W. (2008). Plaeng – yao wa – seadsee Praya Mahathep (Tong-pan): The successful methods of creative satire. *Journal of Humanities Naresuan University*. 5(1), 29 – 46. [in Thai]
- Chiangkul, P. (2003). Thai politics in the period of Field Marshal Sarit Thanarat (1958 – 1963): Thai democracy. *Journal of Humanities and Social Sciences*. 29(2), 11 – 22.
- Chitchamnong, D. (1998). Thai Literary Criticism 1957 – 1982. In Phisit Sornsawat (Ed.), *Tor Mai Nai Sai Nam 200 Years of Thai Literary Criticism* (2nd ed., pp. 218 – 291). Praphansarn. [in Thai]
- _____. (2004). *Power of Criticism: Literature*. Praphansarn. [in Thai]
- Grand prix*. (2020). <https://dictionary.sanook.com/search/dict-en-th-lexitron/grand-prix>.
- Modern Thai Dictionary*. (2000). SE-EDUCATION.
- Pattha, P. (2007). *The Impact of American bases on Socio – Economic condition of Udornthani, A.D. 1962 – 1977*. [Master's thesis]. Silpakorn University. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/SU.the.2007.228

- Prasannam, N. (2005). *Thai satiric short stories during 1992 – 2002: a study of themes and techniques*. [Master s thesis]. Chulalongkorn University. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/CU.the.2005.138
- Samranin, C., Boonprasert, P., & Leesattrupai, C. (2014). *Strategies Satiric in Programme “CHOKHAOTUEN”*. <http://www.hu.ac.th/Conference/conference2014/proceedings/data/3401/3401-4.pdf>
- See which way the wind is blowing*. (2021, March). <https://engisfun.com/ความหมายสำนวน-see-which-way-the-wind-is-blowing/>
- Sudchai, C. (1986). *Thailand's economic development policy during the Sarit government; 1958 – 1963*. [Unpublished master s thesis]. Silpakorn University. [in Thai]
- Supanwanid, I. (2005). *Review of Thai short stories*. Thai department Faculty of Arts Chulalongkorn University. [in Thai]
- Suphaphong, S. (2004). *Satirical Techniques in His Excellency M. R. Kukrit Pramote's Short Stories*. [Unpublished master's thesis]. Mahasarakham University. [in Thai]
- Wirawong, S. et al. (2011). *Modern Thai poetry: Analysis and Thesis*. Sayam. [in Thai]
- Wongthes, S., & Boonparn, K. (1974). *Hvib Ngea Ma Chak Ngea*. Praphansarn. [in Thai]
- _____. (2011). *Khrung Rak Khrung Khir*. 4th ed. Praphansarn. [in Thai]
- The Royal Institute. (2013). *Royal Institute Dictionary 2011*. (2nd ed). Nanmeebooks Publications CO., LTD. [in Thai]